

Putins Ruslands politiske brug af sport og sportsbegivenheder i relation til national identitet og landets historie

Rasmus Lyngsø Mikkelsen
Aalborg Universitet

Vejleder: Lars Andersen

INDHOLD

1. Abstract.....	3
2. Problemfelt.....	4
3. Problemformulering.....	7
4. Metode.....	7
4.1 Afgrænsning.....	7
4.2 Analysestruktur.....	8
4.2.1 Analyse af mødereferater fra "The Council for the Development of Physical Culture and Sport"	10
4.2.2 Analyse af visuelt materiale: Åbnings- og afslutningsceremonier fra Sochi 2014 og præsentationsvideoer fra VM 2018.....	10
4.2.3 Sammenlignende diskussion af forskelle og ligheder mellem mødereferater og visuelt materiale ..	10
4.3 Kilder.....	11
5. Teori.....	15
5.1 Joseph Nyes power-begreb.....	15
5.2 Public diplomacy.....	17
5.3 Forestillede fællesskaber og national identitet.....	17
5.4 Historiebrug – erindringssteder, erindringsfællesskaber og erindringspolitik.....	18
6. Forskningsdiskussion.....	20
7. Analyse.....	25
7.1 Analyse af møder i The Council for the Development of Physical Culture and Sport.....	26
7.1.1 Patriotisme.....	26
7.1.2 Nostalgi.....	33
7.1.3 Integration.....	42
7.1.4 Legitimering.....	46
7.1.5 Sundhed.....	52
7.2 Analyse af åbnings- og afslutningsceremonier fra Sochi 2014 samt præsentationsvideoer fra VM 2018.....	56
7.2.1 Analyse af åbnings- og afslutningsceremonierne fra Vinter-OL i Sochi i 2014.....	57
7.2.2 Analyse af præsentationsvideoerne af værtsbyer fra VM 2018.....	65
7.2.3 Sammenlignende opsummering af analysen af åbnings- og afslutningsceremonier fra Vinter-OL i Sochi 2014 og præsentationsvideoer fra VM 2018.....	69
8. Konklusion.....	72
9. Litteratur.....	75

9.1 Bøger:.....	75
9.2 Forskningsartikler:	75
9.3 Websider:.....	76
9.4 Andet:.....	78
9.5 Mødereferater:	78
9.6 State awards:	78
9.7 Medieguides Sochi:	78
9.8 Præsentationsvideoer VM:	78
9.9 Åbnings- og afslutningsceremonier Sochi:.....	79

1. ABSTRACT

Due to an interest on the basis of Russia' eagerness to host huge sporting mega events and the doping scandal that was uncovered in the wake of Winter Olympics in 2014 in Sochi with ties to the top of Russian politics, this thesis has been preoccupied with answering the following research question:

How does Putin' Russia use sport and sport events in a political manner in order to create and strengthen a national identity and which role does the Soviet legacy and the country' history play in this?

In the answering on this research question the thesis make use of the theoretical thoughts behind the theories soft power, public diplomacy, imagined communities and utilization of history in the form of collective memory, memory places, memory praxis and memory politics.

The analysis consists of an analysis of meeting report from meeting in "The Council for the Development of Physical Culture and Sport", an analysis of the opening and closing ceremonies from the Sochi Winter Olympics 2014 and of the host cities presentation videos from the football World Cup in 2018.

The thesis' findings are that Putin' Russia uses sport and sport events in the creation of a national identity which is built upon values like patriotism, unity, hard work, dedication, loyalty towards the regime and the leader and a healthy and active lifestyle. In that regard "Physical culture" plays a central role in the development and promotion of these values which creates a clear link to the USSR. The national identity also includes a proudness of the history of the country where especially the proud past of Russian space politics is in the center and play focal roles in both the opening/closing ceremonies from 2014 and in the presentation videos from 2018. So are the values from the tsar-period and the legacy of Peter the Great which is illustrated by the analysis' more visual material where Peter the Great and his imperialistic focus and his focus on a close relationship between the church and the state both are very visible and relatable to Putin' take on imperialism and the church-state relationship. In that way the legacy of Peter the Great is also incorporated into the Russian national identity, which leads to the conclusion that Putin' Russia uses sport and sport events to draw on the best of two worlds, since it draws on both selected parts of the tsar-period and selected parts of the Soviet-period.

On that account does this thesis' conclusions give backing to the part of the research field that argues, that the use of sport and sport events are aimed at the Russian population and not so much on the outside world and great power ambitions, as it has been presented in the western medias.

2. PROBLEMFELT

”Den største geopolitiske katastrofe i det 20. århundrede” – sådan betegnede Ruslands præsident, Vladimir Putin, i 2005 Sovjetunionens sammenbrud i sin årlige tale til den russiske befolkning¹. Ganske vist kan sammenbruddet ses som enden på den kolde krig og den ideologiske kamp mellem kommunisme og kapitalisme samt som udløsende faktor for en helt ny magtfordeling i det internationale system. Sammenbruddet førte sågar Francis Fukuyama til sin efterhånden berømte erklæring om ”the end of history” i 1993. Alligevel er Putins udmelding om sammenbruddet som det 20. århundrede største geopolitiske katastrofe dog ganske opsigtsvækkende, når man samtidig kan kigge i historiebøgerne og konstatere, at selvsamme århundrede også indeholdte to katastrofale og blodige verdenskrige – bare for at nævne noget.

Sammenbruddet var ikke kun et scenskift rent geopolitisk og magtpolitisk på den internationale scene. Også internt i det nu sammenbrudte Sovjetunionen var det selvsagt en enorm og paradigmatisk ændring. Sammenbruddet førte til en regulær identitetskrise, da; *”the self-defining label of Soviet citizenship took a back seat and was not replaced by a new one of the same weight”*². På den vis opstod der et slags identitetsmæssigt tomrum i landet, hvor alskens forskellige og sommetider modsatrettede identiteter ”svømmede rundt” med større eller mindre opbakning i, hvad man kunne betegne som en ”identity pool”³. Der var med andre ord et identitetsmæssigt tomrum, som Putin efter sin magtovertagelsen i 2000, nu skulle forsøge at udfylde med en ny og samlende russisk national identitet. Putins vision blev derfor at skabe et Rusland, som var en enhed snarere end en et land splittet i atomer – en vision som; *”led the governments of Putin to favour a unitary vision of Russia as a country and as a nation-state”*⁴, og havde til formål, at det russiske folk nok engang kunne føle stolthed over deres historie og se på fremtiden med optimisme i blikket, rank ryg og panden højt⁵.

Dette fokus på en samlende national identitet som motor for succes i landet er stadig noget, som Putin lægger stor vægt på. Fx udtalte han i 2013 følgende:

¹ David Masci: *”In Russia, nostalgia for Soviet Union and positive feelings about Stalin”*, pewresearch.org, 2017

² Miguel Vázquez Liñán: *”History as a propaganda tool in Putin’s Russia”*, Communist and Post-Communist Studies, 2010, s.167

³ Ibid, s.168

⁴ Ibid, s.167

⁵ Ibid, s.167

“Every country has to have military, technological and economic strength, but nevertheless the main thing that will determine success is the quality of citizens, the quality of society: their intellectual, spiritual and moral strength. After all, in the end economic growth, prosperity and geopolitical influence are all derived from societal conditions. They depend on whether the citizens of a given country consider themselves a nation, to what extent they identify with their own history, values and traditions, and whether they are united by common goals and responsibilities. In this sense, the question of finding and strengthening national identity really is fundamental for Russia”⁶

Udtalelsen understreger tydeligt hvor stor betydning, Putin tilskriver den nationale identitet, da han uden omsvøb siger, at økonomisk vækst, fremgang og geopolitisk indflydelse alt sammen udspringer fra denne, hvorfor det er fundamentalt at finde og styrke denne nationale identitet. Dette kan selvfølgelig gøres på mange måder – dette speciale vil dog fokusere på, hvordan Putin bruger sport og store sportsbegivenheder i jagten på en national identitet. Baggrunden for valget af sport og sportsbegivenheder som udgangspunkt skal findes i to forskellige grunde. Først og fremmest har Rusland i det seneste årti arrangeret et væld af store sportsbegivenheder. Udover adskillige verdensmesterskaber i alt fra taekwondo, judo, skak, ishockey, svømning og atletik arrangerer landet også Formel 1 fra 2014-2020, ligesom Rusland også har været vært for både Vinter-OL og VM i fodbold, som begge må siges at være nogle af de største sportsarrangementer, man overhoved kan afvikle. Ydermere har landet også været vært for Universiaden i 2013, som trods det måske lidt ringe kendskab i Danmark, faktisk kun er overgået af De Olympiske Lege, når det kommer til antallet af deltagere⁷. Dette kunne indikere, at Rusland har visse politiske intentioner ift. brugen af sport som motor i udviklingen af en national identitet.

For det andet bunder valget af sport og sportsbegivenheder som fokuspunkt i vel nok en af nyere tids største dopingskandaler. I slutningen af 2014 viste den tyske Tv-station ARD en dokumentar, som i umiskendelige vendinger beskyldte russiske topatleter for have hænderne dybt nede i dopingkrukken, og dermed snyde sig til sejre og succes. Dokumentarens konklusion var, at der i Rusland fandtes et topstyret og helt igennem systematisk dopingprogram, hvor den politiske topledelse i form af sportsministeriet og efterretningstjenesten, FSB, spillede centrale roller. En af de centrale beskyldninger var, at topledelsen i det russiske sportsministerium blev orienteret om alle positive dopingprøver, hvorefter de så skulle vurdere, om den positivt testede atlet skulle have sin prøve skiftet ud med en negativ, eller om atletens positive

⁶ Kremlin.ru: “Meeting of the Valdai International Discussion Club”, 2013,

⁷ Universiade2019napoli.it: “The Universiade”

prøve skulle offentliggøres, og dermed ofres i bytte for troværdighedens mønt⁸. Dokumentaren medførte, at World Anti Doping Agency (Herfra: WADA) igangsatte en undersøgelse af Rusland. Undersøgelse blev udført af juraprofessor Richard McLaren, og førte til McLaren-rapporterne, som byggede på vidneudsagn fra tidligere an Grigor Rodchenko, som efter at have været chef for anti-dopinglaboratoriet i Moskva fra 2005 til 2015 nu var blevet whistleblower, og udleverede sit hjemlands dybeste dopinghemmeligheder til McLaren. I det store hele bekræftede rapporterne dokumentarens påstande og fastslog, at der havde været gang i et russisk statsorganiseret systematisk dopingmisbrug med hjælp fra både det russiske sportsministerium og sikkerhedstjenesten FSB⁹.

Rusland afviste alle anklager – ofte med beskyldningen om, at det var Vestens måde at bruge sport som et geopolitisk værktøj, som skulle presse Rusland. Her formuleret af Putin selv:

“Now we’re observing a dangerous relapse into the interference of politics in sport. (...) the essence is the same, to make sport an instrument of geopolitical pressure and the formation of a negative image of countries and peoples.”¹⁰

Beviserne er i McLaren-rapporten er dog ganske tungtvejende, så om ikke andet, så er det på ingen måde juridisk uforvarsligt at antage, at der nok er noget om snakken. Sagen får derfor en vis nysgerrighed til at spire, da den mere end indikerer, at gode sportslige resultater må være noget som ligger den russiske topledelse meget på sinde, når de vælger at tage risikoen og sætte et topstyret og nationalt dopingprogram i søen i jagten på flere triumfer, medaljer og sejre i sportens verden, som må antages at være baggrunden for et sådan valg.

På baggrund af det væld af store sportsbegivenheder Rusland har arrangereret de seneste år og McLarens-rapportens fund, som tydeligt indikerer, at sport er enormt højprioriteret område i den russisk topledelse, findes det både interessant og relevant at dykke ned i, hvordan Putins Rusland bruger sport og sportsbegivenheder politisk på den hjemlige scene til at skabelsen af national identitet og sammenhold, da dette som Putins egen udtalelser tydeliggør anses som helt fundamental for Ruslands succes som nation – både nationalt og internationalt. Holder man samtidig for øje, at Putin kaldte Sovjetunionens sammenbrud for det 20. århundrede største geopolitiske katastrofe, kan man med vis rimelighed godt argumentere for, at det ville være usandsynligt, at hele den politiske brug af sport under Putin er et fuldstændig nybrud, som

⁸ Hajo Seppelt: *Geheimsache Doping: Wie Russland seine Sieger macht (The Doping Secret: How Russia Makes its Winners)*, dokumentar sendt på ARD i 2014

⁹ Richard McLaren: McLaren-rapporten part 1 og 2, 2016, på vegne af WADA

¹⁰ Sean Ingle: *“Vladimir Putin warns of Olympic ‘schism’ after Russian doping revealed”*, The Guardian, 2016:

afskærer sig totalt fra den sovjetiske fortids stolte sportshistorie med læssevis af olympiske medaljer, verdensmesterskaber osv. Derfor vil specialet også beskæftige sig med, hvilken rolle den sovjetiske sportsarv og landets historie spiller i Putins forsøg på at bruge sport og sportsbegivenheder politisk i jagten på en national identitet.

3. PROBLEMFORMULERING

På baggrund af ovenstående vil dette speciale arbejde ud fra følgende problemformulering.

Hvordan bruger Putins Rusland sport og sportsbegivenheder politisk til skabelsen og styrkelsen af en national identitet, og hvilken rolle spiller den sovjetiske sportsarv og landets historie i dette?

4. METODE

Dette afsnit vil indledningsvis introducere specialets afgrænsninger og baggrundene for disse. Dernæst vil specialets analysestruktur tilskitseret i et forsøg på klargøre, hvordan og med hvilke midler specialet vil forsøge at besvare problemformuleringen. Til slut vil de kilder, som specialet benytter sig af i analysen blive introduceret.

4.1 AFGRÆNSNING

Den første afgrænsning, som dette speciale gør sig, er afgrænsningen til at udelukke dykke ned i Rusland. Spændingsfeltet mellem sport og politik er naturligvis ikke kun i spil, når det kommer til Rusland og deres politiske brug af sport og sportsbegivenheder. Fx kunne OL i Beijing i 2008, VM i fodbold i Sydafrika i 2010 og Brasiliens værtskab af både VM i fodbold i 2014 og OL i 2016 ligeledes være relevante at kigge på. Når Rusland vælges, hænger det sammen med flere faktorer.

For det første afholder Rusland ganske enkelt rigtig mange store sportsbegivenheder. Bare indenfor de seneste seks år har Rusland afholdt 11 store sportsbegivenheder (VM eller EM) i sportsgrene som atletik, skak, kampsport, ishockey, fodbold, badminton og svømning. Derudover har landet været vært for både Universiaden og vinter-OL i perioden, ligesom også Formel 1 er på programmet fra 2014 og minimum til 2020.¹¹ Ud fra et helt logisk synspunkt giver det derfor god mening at vælge netop Rusland som udgangspunkt, når man bevæger sig i spændingsfeltet mellem sport og politik.

¹¹ Vitalii Gorokhov "Forward Russia! Sports mega-events as a venue for building national identity", Nationalities Papers, 2015, s.268

En anden faktor for baggrunden for at fokusere på Rusland er landets historie. Fra at have været en absolut sportssupermagt tilbage i sovjet-dagene oplevede landet efter Sovjetunionens sammenbrud ligeledes et sammenbrud på det sportslige plan. Hvor man tidligere vandt snart sagt alle medaljeregnskaber ved OL og vinter-OL, startede en deroute efter Sovjetunionens sammenbrud, som kulminerede til vinter-OL i Vancouver i 2010, hvor Rusland klarede sig historisk dårligt – det er derfor interessant, hvordan man håndterer den stolte sportsarv¹². Netop Vancouver 2010 blev startskuddet til en tredje faktor, som gør Rusland interessant; nemlig dopingskandalen, som blev oprullet efter Sochi 2014, men som blev sat i søen i 2010, da landets ledelse på ingen måder var tilfredse med de sportslige præstationer og så frem imod et vinter-OL på hjemmebane. Dopingsystemet, der blev sat i søen efter Vancouver, kan jf. McLaren-rapporterne betegnes som statsdoping, da det trak tydelige tråde til både landets efterretningstjeneste, men også højt op regeringen¹³. Den skandale er med til at tegne et billede af, at sporten – og måske nærmere sportssucces - er et vigtigt politisk område i Rusland, som man fra landets ledelses side af vil gå langt for at sikre.

En anden central afgrænsning i specialet er afgrænsningen fra det mere geopolitisk perspektiv. Den afgrænsning sker ikke ud fra en overbevisning om, at der ikke skulle være mange interessante perspektiver i et mere geopolitisk fokus, da stormagtsambitioner og internationalt magtspil helt sikkert også spiller en rolle i Ruslands politiske brug af sport, ligesom der vil kunne drages interessante paralleller til den kolde krigs "krig" på sportsområdet mellem Sovjetunionen og USA. Afgrænsningen sker mere ud fra en afvejning af bredde kontra dybde, da hele temaet omkring sport som et geopolitisk værktøj i sig selv kunne udgøre et helt speciale. Skal det perspektiv analyseres tilbundsgående i samme speciale, som også analyserer og behandler "indenrigsvinklen" og national identitet tilbundsgående, har frygten været, at specialet kom til at bevæge sig for bredt, og dermed ikke ville kunne nå i dybden med nogle af perspektiverne. Derudover vil inddragelsen af det geopolitiske perspektiv også medføre et stort teoretisk spænd, da der rent teoretisk er milevidt fra internationale politiske teorier, som realisme og idealisme til fx historiebrugsteori – igen kunne man risikere at brede specialet så langt ud at elastikken knækker.

4.2 ANALYSESTRUKTUR

At analysere på, hvordan Rusland bruger sport og sportsbegivenheder politisk til at skabe og styrke en national identitet, og hvilke rolle fortiden spiller i dette, kræver, at man "angriber" problemstillingen fra

¹² The Telegraph: "Winter Olympics 2010: Medal table", 2010:
<https://www.telegraph.co.uk/sport/othersports/winter-olympics/7248639/Winter-Olympics-2010-medal-table.html>

¹³ McLaren: McLaren-rapporten, del 1, s.10-11

flere forskellige vinkler, og dermed indfange flest mulige nuancer. Derfor vil analysen indeholde tre forskellige delanalyser, som hver især skal bidrage til at besvare problemformuleringen. Med specialets fokus på, hvordan Rusland bruger sport og sportsbegivenheder politisk indad til i Rusland, er det oplagt at analysere på, hvordan sport i dagens Rusland bliver italesat fra politisk hold – hertil bruges mødereferater fra "The Council for the Development of Physical Culture and Sport" - disse introduceres længere nede i afsnittet. Analysen af disse vil være en klassisk kildeanalyse, som skal give svar på, hvordan sport og sportsbegivenheder bruges politisk i Rusland til skabelsen og styrkelsen af national identitet. Ved at inddrage disse kilder får man den officielle udlægning fra den politisk top ift., hvordan sport og sportsbegivenheder kan bidrage i en sådan proces. Anden del af analysen vil blive en mere visuel en af slagsen, da denne indeholder en analyse af åbnings- og afslutningsceremonierne fra vinter-OL i Sochi i 2014 – samtidig vil de officielle medieguides til ceremonierne blive inddraget, da disse i detaljer beskriver nogle af ceremonierne valg og formål. Derudover vil der også blive inddraget visuelle kilder fra det seneste store sportsarrangement på russisk grund, nemlig VM i fodbold i 2018. Her vil det dog ikke være åbnings- og afslutningsceremonierne der kigges på, men i stedet de officielle præsentationsvideoer af de 11 forskellige værtsbyer, som Rusland har produceret forud for slutrunden. Igennem en sådan analyse er målet at komme frem til, hvilket historiebrug og hvilke værdier nutidens Rusland trækker, og den vej igennem komme frem til et svar på, hvilken rolle både den generelle og sovjetiske fortid spiller ift. skabelsen og styrkelse af national identitet. De svar skal komme igennem en analyse af hvilke historiske og kulturelle elementer ceremonierne og videoerne ligger deres fokus på, da tanken er, at netop sådanne kilder kan bruges til at tegne det billede af landet, som ledelsen gerne vil tegne ift. hvilke historiske og kulturelle elementer og værdier, som der ligger vægt på som centrale i den russiske historie og kultur. Eftersom forskningsfeltet allerede indeholder forskning omkring åbnings- og afslutningsceremonier og lignende visuelt materiale ifm. de store sportsbegivenheder i Rusland, (Se forskningsdiskussion: Stanis Elsborgs "Putins brug af sportsbegivenheder som erindringshistorisk arena") vil denne del af analysen være mere komprimeret og i stedet bruge mere energi på at sammenligne, hvordan de analytiske fund der gøres her, spiller sammen med de fund, der er blevet gjort i analysen af mødereferaterne, da det er i denne sammenligning er ny ift. forskningsfeltet. På den måde er tanken, at de to første delanalyser fund skal sættes op imod hinanden i analysens sidste del i et forsøg på at komme frem til, hvilke forskelle der findes i måden, hvorpå den politiske top i Rusland italesætter sport i "The Council for the Development of Physical Culture and Sport" og den måde Rusland iscenesætter deres land og værdier i det mere visuelle materiale fra vinter-OL i Sochi 2014 og VM i fodbold 2018, som vises til hele verdenen. Selvom der allerede er forsket i de russiske åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoerne ifm. VM 2018, så vil analysen dog stadig bruge lidt tid på at foretage en sådan analyse i et forsøg på at finde frem til, om dette speciale er

på linje på med forskning, der allerede er lavet, eller om dette speciale kommer frem til nogle andre vinkler og konklusioner.

Dermed er strategien at belyse emnet fra to forskellige vinkler – den politiske italesættelse af sport og sportsbegivenheders potentiale og muligheder i "The Council for the Development of Physical Culture and Sport" og den visuelle iscenesættelse ifm. åbnings- og afslutningsceremonier fra Sochi 2014 og præsentationsvideoerne fra VM 2018 – og derefter tage de komparative briller på og se på, hvilke forskelle og lighedstræk der findes i de to iscenesættelserne af sport ift. skabelsen og styrkelsen af en national russisk identitet.

4.2.1 ANALYSE AF MØDEREFERATER FRA "THE COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT"

Her vil der blive kigget på hvad kilderne fortæller om, hvilke mål Rusland har med at bruge sporten "indad til" – vil man forbedre folkesundheden, skabe national identitet og sammenhold, "genskabe" Sovjetunionen eller noget helt tredje eller fjerde. Mødereferaterne danner empiriske grundlag, og vil blive analyseret i et forsøg på at finde frem til, hvilke tematikker og diskurser der er de centrale, når rådet diskuterer sport og sportsbegivenheders politiske potentialer og rolle ifm. skabelsen og styrkelsen af en national identitet.

4.2.2 ANALYSE AF VISUELT MATERIALE: ÅBNINGS- OG AFSLUTNINGSCEREMONIER FRA SOCHI 2014 OG PRÆSENTATIONSVIDEOER FRA VM 2018

Anden del af analysen er et forsøg på at finde frem til, hvordan Rusland bruger både den sovjetiske historie og stolte sportsfortid og landets mere generelle historie i det mere visuelle materiale. På den måde kan analysen bidrage med viden og indsigt om, hvilke historiske begivenheder, personer, steder osv., som Rusland gerne vil promovere landet på – både udad til, men måske mest af alt indad til ifm. skabelsen og styrkelsen af en national identitet byggende på landets fortid. Analysen vil mere konkret tage sig ud som en analyse af, hvilke gennemgående tematikker det visuelle materiale indeholder, og hvad disse valg indikerer/fortæller noget om ift. skabelsen og styrkelsen af en national identitet.

4.2.3 SAMMENLIGNENDE DISKUSSION AF FORSKELLE OG LIGHEDER MELLEM MØDEREFERATER OG VISUELT MATERIALE

I dette afsluttende analyseafsnit skal trådene samles. De to første delanalyser (mødereferater og det visuelle materiale) fund skal sættes i spil med hinanden i et forsøg på at komme frem til, hvilke forskelle og ligheder der imellem de to, da en sådan sammenligning ikke tidligere er blevet foretaget, hvilket repræsenterer en nyhedsværdi ift. forskningsfeltet. Er italesættelsen af sport og sportsbegivenheder, og disses rolle ifm. med skabelsen og styrkelsen af national identitet, i det internt russisk-politiske forum "The

Council for the Development of Physical Culture and Sport” identiske med den måde, hvorpå det mere visuelle materiale, som vises til hele verdenen, forsøger at skabe og styrke den nationale identitet, eller er der forskelle at spore? Dette spørgsmål vil være centralt i denne del.

4.3 KILDER

Dette afsnit har til formål at introducere de anvendte kilder. Det første sæt af kilder, som vil blive introduceret, er ni forskellige mødereferater fra møder i ”The Council for the Development of Physical Culture and Sport”, som skal tjene det formål at skabe indblik i, hvordan sport og sportens udvikling italesættes i russiske politiske top. Inden de introduceres, er det dog vigtigt at få klargjort, hvad dette råd i bund og grund er, og hvilke eventuelle problemstillinger, der kan være forbundet med brugen af kilder fra dette.

Som rådets navn indikerer, er det et statsligt råd, som beskæftiger sig med udviklingen indenfor ”physical culture and sport” i Rusland, hvorfor rådets møder anses om værende relevante ift. at skabe viden om, hvordan sport bliver brugt politisk i Rusland. Rådet har ikke direkte beslutningskompetence, men er derimod mere et rådgivende organ, hvor alle de politikkerne, organisationer og andre interessenter kan komme med forslag til love eller tiltag, bemærkninger og lignende, ligesom det også i høj grad benyttes til at evaluere på udviklinger, afholdte begivenheder og processer og derigennem komme med forslag til ændringer, som fx kunne hjælpe en given udvikling i den ønskede retning. Præsident Vladimir Putin er altid tilstede og fungerer som mødeleder, og det er også ham, der altid starter møderne ud ved at byde velkommen og snakke om, hvilke emner mødet skal behandle, og hvorfor disse er vigtige. Derudover består rådet af en bestyrelse, som også er selvskrevne deltagere. Antallet af bestyrelsesmedlemmer tilstede på møderne svinger mellem 25 og 33 personer. I bestyrelsen sidder der adskillige politikere fra den absolutte topledelse, som fx Vitaly Mutko (sportsminister fra 2008-2016 og herefter minister i regeringen), Dmitry Kozak (minister i regeringen), Valentin Balakhnichev (præsident for det russiske atletikforbund), Alexander Zhukov (politiker og præsident for den russiske olympiske komite), Vitaly Smirnov (medlem af den internationale olympiske komite), Anton Siluanov (finansminister) og Vladimir Kolokoltsev (indenrigsminister), hvilket illustrerer, at rådet alt andet lige har en vis pondus. Udover de faste mødedeltagere er der fra gang til gang inviteret forskellige personer til at deltage i møderne alt afhængig af mødets emner. Fx var Igor Shuvalov, formand for organisationskomiteen ifm. Universiaden, inviteret på et møde i 2013, hvor netop Universiaden var på dagsordenen. Mødet indeholdte også diskussioner om, hvordan man bedst muligt fik fragtet tilskuere til Universiaden, hvorfor Vladimir Yakunin, chef for de russiske jernbaner, var inviteret.

Mødereferaterne er udvalgt som kilder på baggrund af, at de er de offentligt tilgængelige kilder, som behandler sport i Rusland på det højeste politiske niveau, hvorfor de danner en god base for at drage konklusioner på, hvordan sport bliver italesat politisk i landet. Den offentlige tilgængelig gør dog også, at man skal være opmærksom på om noget ties, eller om det er den helt reelle viden, der fremlægges på møderne. Et godt eksempel på denne problematik er doping. Adskillige steder – både før og efter McLaren-rapporternes afsløringer – bliver det på rådet fastslået, at Rusland gør alt for at bekæmpe doping, og at man afskyr enhver form for snyd. En sådan udlægning er, mildt sagt, i uoverensstemmelse med McLaren-rapporterne, som netop fastslog, at Rusland siden 2010 havde haft gang i et statsorganiseret dopingprogram med indblanding fra den politiske top – bl.a. med bestyrelsesmedlemmet og faste indlægsholder, Mutko, som central aktør. Eksemplet viser, at det derfor er vigtigt at have en vis skepsis i læsningen af kilder, da Rusland selvfølgelig kan have visse interesser i at fremstille tingene i det lys, de ønsker pga. referaternes offentlige tilgængelighed.

En anden grund til, at disse mødereferater er blevet udvalgt som kilder er, at det i forskningen er en relativt overset samling af kilder. En grundig gennemgang af forskningsfeltet har kun frembragt en enkelt artikel, som også inddrager nogle af mødereferaterne. Artiklen er skrevet af Richard Arnold, og vil blive introduceret i forskningsdiskussionen. Arnold inddrager nogle mødereferater fra rådet som en del af et større kildesæt, hvor han også inddrager andre politiske notater, programmer og udspil i sit forsøg på at komme frem til, hvorfor Rusland har afholdt flere store sportsbegivenheder. På den vis er kildematerialet på ingen måde overrendt og gennemforsket, men derimod relativt uberørt, hvilket giver plads i forskningsfeltet til dette speciale. Derudover bruger Arnold heller ikke sine fund – som bl.a. gøres på baggrund af mødereferaterne i samspil med andre kilder – til at lave en sammenligning af, hvordan den sportspolitiske italesættelse tager sig ud ift. de ting, man gerne vil have frem og promovere i det visuelle materiale fra Sochi 2014 og VM 2018. Det gør dette speciale, hvorfor det benyttede kildesæt dermed får en komparativ vinkel, og bliver brugt på en anden måde i dette speciale i sammenligning med Arnold, hvilket åbner for, at kildesættet kan medvirke til at åbne op for en forståelse af nye og hidtil ubelyste tematikker ift. sportens politiske brug ifm. skabelsen og styrkelsen af en national identitet.

If. kilderne skal det bemærkes, at de efter hvert møde er blevet transskriberet til russisk, hvilket er problematisk, da jeg ikke forstår russisk. Derfor benyttes et elektronisk oversættelsesværktøj, som har oversat kilderne fra russisk til engelsk. På grund af de to sprogs forskelligheder ift. fx vendinger og ordstilling er der visse steder kommet nogle lidt "klodsede" formuleringer ud af oversættelsen, hvorfor de citerer fra kilderne, som jeg benytter i analysen, i nogle tilfælde er lidt klodset formuleret ift. korrekt engelsk. Jeg har fravalgt at skrive citererne om til mere korrekt engelsk ud fra antagelsen, at hver gang der

ændres i det originale materiale, så er der en risiko for at noget af meningen kan gå tabt. Og da den engelske oversættelse samtidig ikke har givet nogle tekststykker, som er blevet uforståelige grundet oversættelsen, har jeg valgt at beholde de elektronisk oversatte tekststykker til trods for klodsede formuleringer.

De ni mødereferater, som jeg har valgt at inddrage i analysen, strækker sig fra 2012 til 2019. Baggrunden for dette valg skal findes i forskellige faktorer. Først og fremmest giver det mening at fokusere på perioden fra 2012 og frem, da der i denne periode virkelig er blevet skruet op for frekvensen af store internationale sportsbegivenheder i landet. Rusland var fx vært for VM i atletik og Universiaden i 2013, Vinter-OL i 2014, ligesom landet også var vært for verdensmesterskaberne i judo, skak, svømning samme år. I 2015 stod den på verdensmesterskaber i taekwondo og skat, ligesom landet året efter i 2016 var vært for EM i badminton og verdensmesterskaberne i ishockey. Senest har Rusland så været vært for VM i fodbold sidste år. En anden faktor er, at der i denne periode er blevet skruet op for frekvensen af afholdte møder i rådet, hvilke ligeledes kunne indikere, at sportens politiske rolle er blevet større herfra.

Følgende mødereferater vil blive inddraget i analysen – et direkte link til referaterne kan findes i litteraturlisten:

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 6. November 2012 (Herfra: Mødereferat 1)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 19. Marts 2013 (Herfra: Mødereferat 2)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 9. Oktober 2014 (Herfra: Mødereferat 3)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 2. Juni 2015 (Herfra: Mødereferat 4)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 22. April 2016 (Herfra: Mødereferat 5)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 11. Oktober 2016 (Herfra: Mødereferat 6)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 23. Maj 2017 (Herfra: Mødereferat 7)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 20. Juli 2018 (Herfra: Mødereferat 8)

“Meeting of the Council for the Development of Physical Culture and Sports” 27. Marts 2019 (Herfra: Mødereferat 9)

Herudover vil analysen inddrage to transskriberinger ifm. uddelingen af statslige æresbeviser til atleter på baggrund af deres gode præstationer. Ved begge lejligheder var Putin tilstede til at holde en tale og uddele æresbeviserne. Begge arrangementer fandt begge steder i 2018 – det første 28. februar efter vinter-OL i Pyeongchang og det andet 28. juli efter VM i fodbold. I analysen vil disse uddelinger af statslige æresbeviser blive refereret til som ”State awards 1” (uddelingen den 28. februar på bagkant af vinter-OL 2018) og ”State awards 2” (uddelingen den 28. juli på bagkant af VM 2018). Direkte links til disse kan findes i litteraturlisten.

Den anden gren af specialet empiriske materiale er åbnings- og afslutningsceremonier fra vinter-OL i Sochi 2014 og præsentationsvideoerne af værtsbyerne ifm. VM i fodbold 2018. Baggrunden for dette valg skal findes i antagelsen om, at åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer til et enorme sportsbegivenheder, er en oplagt scene til fremvisning af de kulturelle, historiske og nationale fortællinger, begivenheder og personer, som værtslandet vil have sat i centrum og promoveret. Dermed vil en analyse af disse statsproducerede ceremonier; *”være med til at afdække vigtige elementer i en stats selvopfattelse”*¹⁴, og give et indblik i, hvilket historiebrug og hvilken sovjetisk arv den russiske topledelse ønsker at trække på/ikke trække, da; *”staten gennem effektive fortællinger i den kulturelle sfære kan ændre borgernes levemåde og/eller selvopfattelse”*¹⁵. På den måde åbner analysen af de statsproducerede åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer både op for, hvilke elementer der er vigtige i den russiske stats selvopfattelsen samt hvilken russisk identitet det er, de prøver at skabe ved at ændre/påvirke landets borgeres levemåde og/eller selvopfattelsen. I arbejdet med visuelle kilder, som åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer, er begrebet ”social modalitet” brugbar at have i baghovedet, da begrebet beskæftiger sig med den mening, som et visuelt udtryk skaber og som; *reproducerer eller udfordrer eksisterende kulturelle, sociale eller politiske antagelser og overbevisninger”*¹⁶. I tilfældet russisk producerede åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer er begrebet

¹⁴ Anne Magnussen, Kirstine Sinclair & Casper Sylvest: *”Visuel historie: Tilgange og eksempler”*, Syddansk Universitetsforlag, 2018, s. 203

¹⁵ Ibid, s.203

¹⁶ Ibid, s.28

derfor anvendeligt ift. en analyse af, hvordan disse evt. forsøger at reproducere kulturelle, sociale og politiske antagelser/overbevisninger, som Rusland gerne vil sætte i fokus, mens de måske forsøger at udfordre andre, som Rusland gerne vil have ændret på. Direkte links til åbnings- og afslutningsceremonierne samt præsentationsvideoerne kan findes i litteraturlisten.

5. TEORI

Dette afsnit har til formål at introducere de teorier og teoretiske strømninger, som specialets analyse vil trække. Afsnittet vil indledningsvist introducere Joseph Nyes power-begreb, hvor især soft powers værdifokus har en relevans. Dernæst vil public diplomacy blive introduceret, inden Benedict Andersons teori om "forestillede fællesskaber", og hvilken rolle de ifølge historiker Eric Hobsbawm kan spille i relation til sport, introduceres. Til slut introduceres begreberne historiebrug, erindringssteder, erindringsfællesskaber og erindringspolitik.

5.1 JOSEPH NYES POWER-BEGREB

Amerikanske Nye var manden, som introducerede begreber soft power og hard power. Siden har han udvidet repertoireet med begrebet "smart power".

Overordnet kan man dog sige, at Nye indledningsvist introducerede soft og hard power. Hard power definerede han som værende de hårdere magtmidler i den politiske værktøjskasse, som fx militær magt og økonomiske sanktioner – ting, som ikke umiddelbart er relevante for en analyse af den politiske brug af sport. Det lægger sig i højere grad opad soft power-begrebet, som Nye definerede som værende værdier, attraktionsværdi og evnen til at igennem sådanne at få andre til at dele samme mål – eller i det mindste anse dem som legitime - som det land, der udøver soft power.

Nyes power-begreb omhandler grundlæggende, hvordan man påvirker andres adfærd således, at de ting man ønsker sker. Her kan der så skelnes mellem hard og soft power:

"There are several ways to affect the behavior of others. You can coerce them with threats; you can induce them with payments; or you can attract and co-opt them to want what you want"¹⁷

I den forbindelse er sport og sportsbegivenheder og brugen af disse interessant at koble på begrebet, da fx det at arrangere en stor sportsbegivenhed, som vinter-OL eller VM i fodbold skaber en "arena" for soft power-udøvelse, hvor hele verden, inklusiv egen befolkning, ser med. På den måde bliver det en skueplads, hvor der er "frit spil" til at vise fx de kulturelle og historiske værdier frem, som landet nu engang synes skal i

¹⁷ Joseph Nye: "Soft Power: The Means to Success in World Politics", PublicAffairs, 2004, s.2

fokus – det kunne fx ske ifm. en åbningsceremoni. Som arrangør af en stor sportsbegivenhed, hvor hele verden ser med, har man som land derfor mulighed for at få fremvist og promoveret de værdier, man gerne vil have landet promoveret på. Et fint eksempel kunne være VM i fodbold i 2006, hvor Tyskland arrangerede et fantastisk VM, hvor de i den grad fik vist landets kulturelle og politiske værdier frem, hvilket efterfølgende fik fagfolk til at fastslå, at de med den slutrunde én gang for alle trådte ud af landets kedelige nazistiske fortid¹⁸. Med det in mente er det interessant, at Rusland det seneste årti har arrangeret et væld af store sportsbegivenheder, da disse i denne teori netop er gode muligheder for fremvisningen af soft power-værdier.

Soft power er i sig selv et begreb, som kan virke ret diffust, hvilket også kan være medvirkende til at begrebet har været udsat for kritik, som dette afsnit vil berøre. Fx er der den klassiske diskussion af, om "magt er magt", og om det overhoved giver mening at snakke om forskellige former magt. Et kritikpunkt der også er blevet fremsat imod Nyes begreb. Gary Rawnsley spørger fx både kritik og retorisk; "*where does hard power end and soft power begin?*"¹⁹. Rawnsleys argument er, at man ikke kan tale om soft power som udelukkende værende soft power, da det i hans optik altid vil være relateret til hard power, og dermed ligger op til, at "magt er magt": "*States may exercise soft power to reinforce their hard power*"²⁰. Man kan dog argumentere for, at Nye kommer uden om den problematik, som Rawnsley opridser, ved at have introduceret begrebet "smart power", som er; "*The ability to combine hard and soft power effectively*".²¹

På den vis kommer Nye kritikken lidt i forkøbet ved at fastslå, at fx Rawnsley på sin vis har ret i, at soft power ikke nødvendigvis kan anskues som et isoleret fænomen uden relation til hard power. Dette speciale vil dog stadig benytte sig af soft power som en isoleret magtudøvelse på baggrund af et argument om, at det ganske givet er korrekt nok, at "magt er magt", men at sådan en konklusion ikke diskvalificerer at se på soft power som en isoleret størrelse, der ikke nødvendigvis relaterer sig til hard eller smart power, da den grundlæggende forskel ligger i, hvilke midler man tager i brug for at opnå magten. Og her benytter en soft power-udøvelse altså nogle helt andre værktøjer end hard power, da soft powers værdifokus – uagtet kritikken – ligger langt væk fra militær intervention og økonomiske sanktioner, som kendetegner hard power.

¹⁸ Jonathan Grix & Barrie Houlihan: "*Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012)*", *British Journal of Politics and International Relations*, 2013, s.579-83

¹⁹ Gary Rawnsley: "*Approaches to soft power and public diplomacy in China and Taiwan*", *The Journal of International Communication*, Volume 18, 2012, s. 124

²⁰ Ibid, s.124

²¹ Joseph Nye: "*Public Diplomacy and Soft Power*", *The Annals of the American Academy*, 2008, s.107

5.2 PUBLIC DIPLOMACY

Til trods for at public diplomacy og soft power til forveksling ligner hinanden, er der nogle væsentlige forskelle som er centrale at få præciseret. Som nævnt ovenfor kan soft power siges at være et lands attraktionsværdi, værdier og en måde, hvorpå man kan få andre til at dele sine mål. Den centrale forskel er opridser Uffe Andreassen meget præcist i definitionen:

*"Soft power er potentielle værdier i et samfund, public diplomacy er det redskab, der skal gøre opmærksom på dem. Sagt med andre ord: Formålet med public diplomacy er et promovere soft power"*²²

På den vis kan man anskue de midler som Rusland bruger, til at promovere værdier og attraktionsværdi, som public diplomacy-værktøjer. Det kunne fx være dopingmidler, som alt andet end lige må antages at kunne booste landets soft power-værdier, da disse får bedre vilkår til at blive vist frem og promoveret, hvis landet fx vinder mange medaljer til et OL. Det kunne også være sportsbegivenheder i sig selv, da disse også kan bruges som redskab til at sætte de soft power-værdier, som landet gerne vil have frem, i fokus.

5.3 FORESTILLEDE FÆLLESSKABER OG NATIONAL IDENTITET

Det næste teoretiske tankesæt, som dette speciale vil trække på, er Benedict Andersons teori om "imagined communities" (herfra: Forestillede fællesskaber). Teoriens centrale pointe er, at nationers fællesskaber er "forestillede" på baggrund af følgende ræsonnement:

*"It is imagined because the members of even the smallest nation will never know most of their fellow-members, meet them, or even hear of them, yet in the minds of each lives the image of their communion"*²³

Der hvor Andersons teori om forestillede fællesskaber bliver interessant for dette speciale, er når sport kobles på som et middel, der kan bidrage til disse fællesskaber. Den kobling laver bl.a. Eric Hobsbawm ved argumentere for, at atleter bliver udtryk for de forestillede fællesskaber:

"(..) international sport became (..) an expression of national struggle, and sportsmen representing their nation or state, primary expressions of their imagined communities".²⁴

²² Uffe Andreassen: *"Diplomati og globalisering: En introduktion til public diplomacy"*, Museum Tusulanums forlag, 2007, s.28

²³ Benedict Anderson: *"Imagined Communities"*, Verso, 1991, s.6

²⁴ Eric Hobsbawm: *"Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality"*, Cambridge University Press, 1990, s.143

Hobsbawm argumenterer videre for, at der hvor de forestillede fællesskaber kommer mest tydeligt til udtryk er ifm. sport.

“The imagined community of millions seems more real as a team of eleven named people. The individual, even the one who only cheers, becomes a symbol of his nation himself”²⁵.

En af grundene til dette skal, ifølge Hobsbawm, findes i, at sportsbegivenheder i sig selv er en oplagt skueplads for fremvisning og benyttelse af nationale symboler, som kan være med til at styrke det nationale fællesskab og identitet. Af disse nævner Hobsbawm bl.a. landets flag og nationalsang, som altid er fast inventar ifm. sportsbegivenheder med deltagelse af lande.²⁶

Med den viden i baghovedet findes teorien om forestillede fællesskaber relevant at inddrage i dette speciale, da specialet netop dykker ned i, hvordan Rusland har brugt og bruger sport på en politisk facon til at skabe/styrke en national identitet. Teorien er i den henseende nyttig ift. at analysere på, hvordan sport kan bidrage til at skabe en national identitet i Rusland igennem et styrket forestillet fællesskab, som teorien netop påpeger, at man kan styrke igennem sport og sportsbegivenheder.

5.4 HISTORIEBRUG – ERINDRINGSSTEDER, ERINDRINGSFÆLLESSKABER OG ERINDRINGSPOLITIK

Dette afsnit har til formål at introducere historiebrugsbegreberne erindringssteder, erindringsfællesskaber, erindringspolitik og historiebevidsthed, da disse findes relevante ift. problemformuleringen. Afsnittet er derfor ikke en udtømmende gennemgang af hele den historiebrugsfaglige tradition, men snarere en introduktion til udvalgte dele af den, som kan inddrages i specialets analyse.

Erindringssteder kan være mange forskellige ting. Det kan fx være konkrete fysiske steder (fx en statue eller monument), personer, begivenheder, eller sågar sproglige udtryk, som fx ”aldrig mere 9. april”. Ofte tilskrives Pierre Nora æren for at have introduceret begrebet – dog var det retsmæssigt Maurice Halbwachs, som oprindeligt kom op med begrebet. Halbwachs pointe var, at for at noget kunne fæstne sig i erindringen, så skulle det komme til udtryk i form af noget konkret. Han definerede erindringssteder som; *”objektiverede fænomener, som er givet et symbolsk indhold gennem en eller flere gruppers tolkning, og*

²⁵ Ibid, s.143

²⁶ Eric Hobsbawm & Terence Ranger: *“The Invention of Tradition”*, Cambridge University Press, 2012, s.7

*hvis funktion er at opretholde gruppens kollektive erindring og identitet*²⁷. En mere konkret definition kunne være Warrings som lyder:

*"(..)den fortid, der i eftertiden har sat sig tydelige erindringsspor"*²⁸

Begrebet erindringsfællesskaber er forbundet med, hvad man kan kalde en fælles erindringspraksis. Erindringspraksis er der, hvor de forskellige individuelle/personlige erindringer, som mennesker har, tillægges en fælles mening. Mere konkret kan man sige, at der på den måde opstår en fælles erindringspraksis mellem mennesker ifm. et erindringssted. Det er ikke sikkert, at alle mennesker tillægger det samme erindringssted identiske erindringer og tolkninger af fortiden, men alligevel gør den fælles erindringspraksis dog, at selve idéen om et erindringsfællesskab kan udbredes²⁹.

Kigger man på begrebet erindringspolitik er der en tydelig kobling til magt, som Warring formulerer således:

*"Som magtudøvelse kan erindringspolitik udøves med henblik på at fremme menneskers evne til selvbestemmelse eller med henblik på at kontrollere og styre andre"*³⁰

På den vis kan erindringspolitik anskues som et magtmiddel, som har den funktion, at det kan opretholde eller omforme fx erindringssteder og erindringsfællesskaber på en sådan måde, at de tjener det formål, som udøverne af erindringspolitikken – altså magthaverne – finder bedst.

Endelig er begrebet historiebevidsthed også interessant at få introduceret til senere brug. Warring bygger sin forklaring af begrebet på Eric Bernard Jensens arbejde, hvor historiebevidsthed har tre overordnede funktioner.

- 1) En erindrende funktion, hvor fokus ligger på en fortidsfortolkning
- 2) En diagnosticerende funktion, hvor mennesket bruger sin historiebevidsthed til forstå sin nutid
- 3) En anticiperende funktion, hvor mennesket bruger sin historiebevidsthed til at gøre sig forventninger om fremtiden³¹.

²⁷ Anette Warring: *"Erindring og historiebrug – introduktion til et forskningsfelt"*, TempHist, 2011, s. 17.

²⁸ Ibid, s.17

²⁹ Ibid, s.16-17

³⁰ Ibid, s.16

³¹ Ibid, s.9

Disse forskellige funktioner af historiebevidsthed er ligeledes interessante at inddrage i en analyse af Ruslands historiebrug ifm. sport og sportsbegivenheder, som lokomotiver for at skabe/styrke national identitet.

6. FORSKNINGSDISKUSSION

Som problemformuleringen lægger op til, vil dette speciale dykke ned i, hvordan Putins Ruslands bruger sport politisk til at skabe/styrke en national identitet i Rusland, og hvilken rolle landets fortid spiller i dette. Af den grund vil dette afsnit indeholde en gennemgang af forskellig forskning, som beskæftiger sig med nogle af de temaer og problematikker, som er relevante, når man bevæger sig i dette forskningsområde. Forskningsfeltet er stort og bredt, hvorfor denne forskningsdiskussion ikke er en komplet gennemgang af det samlede forskningsfelt. Det er snarere en gennemgang af forskning, som tager det generelle forskningsfelt forskellige temaer og problematikker op, og som dermed er eksempler på forskningsfeltets tematikker. På den måde skabes en kontekst, hvori dette speciales fund og konklusioner kan placere sig i, ligesom nogle af forskningsfeltet pointer også vil være nyttige inddrage i analysen.

Indenfor det seneste årti er de to største sportsbegivenheder på russisk grund vinter-OL i Sochi i 2014 og VM i fodbold i 2018. Af den grund vil disse begivenheder naturligt nok også blive behandlet i dette speciale, hvorfor det er interessant at se nærmere på, hvilke konklusioner der drages af noget af den forskning, som allerede ligger på feltet. Ift. vinter-OL i Sochi har Anna Alekseyeva fra Oxford University i kølvandet på afviklingen i 2014 forfattet forskningsartiklen *“Sochi 2014 and the rhetoric of a new Russia: image construction through mega-event”*. Som titlen indikerer, så fokuserer Alekseyeva på, at Sochi 2014 kan anskues som en del af et russisk *“image building”*-projekt. Alekseyeva pointerer, at værtskabet i Sochi primært handler om dette fremfor de mulige økonomiske perspektiver i værtskabet:

“Sochi 2014 is less about the material economic reality that is constructed through the Olympic project than about the image that it creates”³²

Artiklen argumenterer for, at det billede man vil konstruere omkring Sochi 2014 er to forskellige. På den ene side vil man fra russisk side skabe et billede og en fortælling om international styrke og dominans, og

³² Anna Alekseyeva: *“Sochi 2014 and the rhetoric of a new Russia: image construction through mega-event”*, East European Politics, 2014, s.161

fremstille det faktum, at Rusland har modtaget værtskabet skal ses som et udtryk for landets tilbagevenden som en stormagt:

“(..) Putin emphasized that winning the right to host the Olympics “means that there is demand for our country in the international arena as a strong, autonomous, independent government with its own opinion”³³

Det andet billede Sochi 2014 skulle tegne var billedet af Rusland, som et åbent og tolerant land, som fuldt ud lever op til de internationalistiske olympiske værdier såsom åbenhed overfor andre mennesker/kulturer, bæredygtighed og inklusion. Dermed skulle Rusland konstruere et billede, der stemte overens med de værdier. Her er Alekseyevas pointe, at der er sket en diskrepans imellem de værdier, Rusland påstod, at de levede op til, og hvad de reelt levede op til. Inklusiviteten og åbenhed overfor andre mennesker og kulturer går fx ikke specielt godt i hånd med Ruslands officielle holdning til hele LGBTQ-miljøet. Pointen omkring en diskrepans mellem et styre som Ruslands og de olympiske værdier omkring åbenhed og inklusion er i sig selv ikke svær at få øje på fra et vestligt synspunkt, hvilket da også får Alekseyeva til at konkludere, at Ruslands olympisk diskurs og image building ikke var nogen større succes i den vestlige verden. Billedet var dog et andet internt i Rusland, hvor Alekseyeva konkluderer, at det russiske folk i udstrakt grad købte diskursen om Rusland som en åben og moderne international stormagt.

Den diskussion tager Jonathan Grix og Nina Kramareva videre i artiklen *“The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy”* fra 2017, hvor de argumenterer for, at Ruslands mål med Sochi 2014 ikke var det, som især vestlige medier forsøgte at illustrere:

“The Sochi Olympics were predominantly framed by the Western press as a Russian soft power quest and an attempt to obtain belated recognition as a great power.”³⁴

De mener dermed, at tankegangen om, at Sochi 2014 skulle være en strategi til anerkendelse og stormagtstatus er skudt ved siden af:

³³ Ibid, s.162

³⁴ Jonathan Grix & Nina Kramareva: *“The Sochi Winter Olympics and Russia’s unique soft power strategy”*, Sport in Society, 2017, s.1

*"As this paper shows, the common denominators of status-seeking, externally focused, image-improving strategies employed by the vast majority of sports mega-events hosts cannot be simply extrapolated to Russia's case"*³⁵

Grix og Kramareva anser i stedet Ruslands vinter-OL som et forsøg på at skabe en national identitet, hvorfor fokus aldrig var på, at omverdenen skulle anerkende og rose Rusland for deres værtskab. Fokus var derimod lagt internt i Rusland, hvorfor Grix og Kramareva argumenterer for, at Sochi 2014 og annekteringen af Krim umiddelbart derefter er to gensidigt forstærkende begivenheder, som begge skulle bidrage til at skabe en ny stærk identitet:

*"the idea that the hosting of the Sochi Games and the annexation of Crimea were mutually reinforcing events towards laying the foundations of an emergent new viable national identity, rather than claims for Russia's 'great power' status. We suggest, therefore, that the Russian soft power project targets primarily a domestic audience(..)"*³⁶

På den vis illustrerer artiklen en vigtig tematik i forskningsfeltet: Ruslands brug af sport og sportsbegivenheder er unik og ikke kan sættes i samme bås som andre landes brug. Ruslands førsteprioritet er således landets befolkning og en national identitet, fremfor en søgen efter international anerkendelse og respekt, som man tidligere har set – fx med OL i Kina og Brasilien³⁷. Dermed adskiller Grix og Kramareva sig fra Alekseyeva, som argumenterede for, at Rusland gennem Sochi 2014 forsøgte at tegne et billede udad til af landet som en stormagt, hvilket også var det narrativ, der fyldte det vestlige mediebillede. Grix og Kramareva fokuserer derimod udelukkende på, at Rusland forsøgte at bruge Sochi 2014 til at skabe en national identitet og sammenhold og at diskursen om, at Rusland brug af begivenheden til at vise sig frem som stormagt overfor omverdenen er en tankegang, som har mere rod i den vestlige mediedækning end virkeligheden.

På den vis bidrager artiklen med en "ny" vinkel på soft power-teorien, som i udgangspunktet ofte benyttes til at forklare relationer i det internationale system de forskellige lande imellem, og hvor soft power primært fungerer som en måde, hvorpå man kan tiltrække andre lande til at dele samme overbevisning eller ambition. I Grix og Kramarevas artikel bliver russisk soft power i stedet noget, som møntes på egen befolkning i jagten på at styrke den nationale identitet - en interessant betragtning ift. specialets fokus.

³⁵ Ibid, s.2

³⁶ Ibid, s.3

³⁷ Ibid, s.8

Vitalii Gorokhovs artikel *"Forward Russia! Sports mega-events as a venue for building national identity"* fra 2015 er også et interessant bidrag, som beskæftiger sig med, hvordan store sportsbegivenheder er en arena for opbygningen af national identitet. Gorokhovs hovedpointe er, at der er en "spillover-effekt" fra sport til andre sfærer i samfundet:

*"The benefits for the nation-state (..) lie in the "spillover effect" of sporting nationalism which presumes that nationalist sentiment or ideology configured and promoted through sports affects non-sporting political processes, actors, and institutions"*³⁸.

At sport kan skabe denne spillover-effekt skal, ifølge Gorokhov, findes i, at netop sport er en uovertruffen scene til at skabe stærke nationalistiske følelser, og det han betegner "sportive nationalism". Denne præmis bygger han på Benedict Andersons tanker om forestillede fællesskaber og Hobsbawns tankegods om sport som; *"a uniquely effective medium for inculcating national feeling"*³⁹, som også blev præsenteret i specialets teori-afsnit. Det er dermed sportens evne til at skabe "sportive nationalism", som muliggør spillover-effekten fra sportens til verden til andre sfærer af samfundet, som umiddelbart ikke har noget med sport at gøre – det kunne fx være den politiske sfære. På den vis kan den nationalistiske følelse og ideologi, som man som land kan skabe igennem sporten overføres til andre samfundssfærer og den vej igennem styrke den nationale identitet, som Rusland, ifølge Gorokhov, bruger store sportsbegivenheder til at styrke. Måden hvorpå den nationale identitet styrkes gennem sport af den russiske regering hænger, ifølge Gorokhov, sammen med, at de store sportsbegivenheder er internationale, hvilket giver mulighed for, at Rusland kan vise deres sportslige fortræffeligheder frem for den globale offentlighed. Præsterer man godt ved store internationale sportsbegivenheder, så er det i den russiske topledelse ensbetydende med en anerkendelse af Ruslands styrke som nation. Gorokhov pointe er, at denne internationale anerkendelse kan bruges i en fortælling om den stærke russiske nation til landets egen befolkning, hvilket bidrager til at skabe en styrket national identitet:

*"the major finding is that the Russian government builds national identity through showing sports excellence to the global public. Top Russian officials see sport mega-events (..) as a legitimate means of recognition of the strength and power of the Russian nation. This recognition is in the center of the message "of the strong nation" transmitted to the domestic public"*⁴⁰.

³⁸ Gorokhov: *"Forward"*, s.280

³⁹ Ibid, s. 269

⁴⁰ Ibid, s.280

Richard Arnold dykker i artiklen "Sport and Official Nationalism in Modern Russia" ned i Ruslands tendens til at afholde store sportsbegivenheder og analyserer på, hvilken effekt det har, og hvordan den sovjetiske sportshistorie inddrages. Et centralt argument er, at Rusland primært bruger sport som et nationalistisk foretagende, som skal styrke nationens sammenhold, hvorfor han på den vis ligger på linje på Grix & Kramareva og Gorokhovs pointer om opbygning af national identitet igennem sport og sportsbegivenheder. Dog argumenterer Arnold også for, at afholdelsen af store sportsbegivenheder kan anskues som et forsøg på at vise omverdenen, at man igen er en international stormagt, hvorfor han også har visse ligheder med Alekseyeva. Den vigtigste konklusion, som Arnold gør sig, ift. den russiske politiske brug er sport, er at man igennem brugen af sovjetisk sportshistorie, begivenheder og velkendte sovjetiske sportshandlinger/terminologier forsøger at skabe en nostalgi, som kan bruges til at udvikle nationalisme internt i Rusland⁴¹. På den måde bidrager artiklen med en viden om, hvordan Arnold ser sammenspillet mellem den sovjetiske fortid, og den måde hvorpå sport bruges i Rusland i nutiden.

I dansk kontekst er det værd at nævne Stanis Elsborgs arbejde. I sin artikel "Fra Putin til VM i Qatar 2022 - Når sport og politik smelter helt sammen", fastslår Elsborg bl.a. andet, de mange store sportsbegivenheder på russisk grund i det sidste årti, er blevet benyttet som erindringshistorisk arena:

"De mange sportsbegivenheder på national grund det sidste årti er blevet benyttet som en særlig "erindringshistorisk arena" til at etablere en betydningsammenhæng mellem det fortidige, det nutidige og det fremtidig"⁴².

Elsborg argumenterer dog også for, at Rusland bruger store sportsbegivenheder udenrigspolitisk til at genopbygge sig selv som politisk stormagt, hvilket bl.a. illustreres af Elsborgs udlægning af, hvordan Putin brugte VM til at pleje de mere storpolitiske diplomatiske interesser:

"VM er et fint eksempel på dette, hvor Ruslands præsident, Vladimir Putin, har benyttet begivenheden til at udøve storpolitik og til at pleje sine diplomatiske forbindelser"⁴³

Vinklen om russiske sportsbegivenheder, som en erindringshistoriske arena, udfolder Elsborg yderligere i et andet bidrag til forskningsfeltet, som har titlen "Putins brug af sportsbegivenheder som erindringshistorisk arena". Denne beskæftiger sig med en analyse af åbnings- og afslutningsceremonierne ved Universiaden i

⁴¹ Richard Arnold: "Sport and Official Nationalism in Modern Russia", Problems of post-communism (s.129-141), 2018, s.139

⁴² Stanis Elsborg: "Fra Putin til VM i Qatar 2022 - Når sport og politik smelter helt sammen", idraetshistorien.dk, 2018,

⁴³ Ibid

Kazan i 2013 og vinter-OL i Sochi 2014 og af præsentationsvideoerne og andet visuelt materiale fra VM 2018, hvilket ligger sig meget op af det fokus som dette speciales anden del af analysen også har – på nær det faktum, at dette speciale har afskåret sig fra at analysere på Universiaden i 2013. Elsborg kommer i sin artikel frem til, at Putins Rusland bruger åbnings- og afslutningsceremonierne og visuelt materiale fra VM 2018 til at sætte især tre historiske tematikker i fokus: Den russisk-ortodokse kirke, Peter den Store og den sovjetiske rumpolitik, ligesom han også når frem til, at Stalins arv også spiller en rolle⁴⁴. På den vis kan man argumentere for, at der allerede ligger et bidrag til det forskningsfelt, som dette speciales anden halvdel af analysen vil fokusere på, hvorfor denne del af specialets analyse har et stykke forskning at spille op i mod ift. at se på, om specialets analyse er enig i Elsborgs konklusioner, eller om der fremkommer nogle andre konklusioner, som kan stå i opposition til Elsborgs.

Dermed kan det opsummerende siges, at forskningsfeltet rummer visse uenigheder. Først og fremmest er der uenigheden om, hvorvidt Rusland har fokus på, at omverdenen skal se landet som en tilbagevendt stormagt, som Alekseyeva entydigt argumenterer for, eller om fokus primært vendt indad mod den hjemlige befolkning, som Grix & Kramereva og Gorokhov primært argumenterer for. Arnold og Elsborg argumenterer for, at sport og sportsbegivenheder har et fokus indad til og skal styrke den nationale identitet, men argumenterer samtidig for, at sport og sportsbegivenheder også har en mere udenrigspolitisk vinkel, hvor fokus ligger på, at bruge sport og sportsbegivenheder til at signalere stormagtsambitioner/tilbagevenden, hvorfor de står lidt med et ben i begge lejre, om end deres primære fokuspunkt er indad til og på den nationale identitet.

7. ANALYSE

Som nævnt i metodeafsnittet beskæftiger første del af analysen sig med mødereferater fra møder i "The Council for the Development of Physical Culture and Sport", og vil dykke ned i, hvordan Rusland (sports)politiske top italesætter brugen af sport og sportsbegivenheder ift. at skabe og styrke national identitet og fællesskab, og hvilken rolle den landets (sovjetiske) fortid spiller i henseende.

Anden del af analysen tager udgangspunkt i åbnings- og afslutningsceremonierne fra vinter-OL i Sochi i 2014 og i præsentationsvideoerne af de russiske værtsbyer ved VM i fodbold i 2018. Denne del vil dykke ned i, hvilke historiebrug Rusland trækker på i disse, i et forsøg på at finde frem til, hvilke historiske og

⁴⁴ Stanis Elsborg: "Putins brug af sportsbegivenheder som erindringshistorisk arena", Kulturstudier nr. 1, tidsskrift.dk, 2018, s.132-33

kulturelle elementer fra landets fortid, som nutidens Rusland gerne vil vise frem og promovere, og som den vej igennem fungerer som elementer i den nationale identitet. Tredje del sætter de to første del op imod hinanden i et forsøg på at finde frem til, hvilke forskelle og ligheder analysen har frembragt.

7.1 ANALYSE AF MØDER I THE COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF PSYCHICAL CULTURE AND SPORT

Efter en dybdegående læsning af adskillige mødereferater fra rådet står det klart, at særligt fem forskellige tematikker er gennemgående temaer i møderne. Disse tematikker berøres uden undtagelse ved hvert møde, hvorfor det er disse, som denne del af analyse vil stille skarpt på ift., hvordan de relaterer sig til skabelsen og styrkelsen af national identitet. De fem tematikker er følgende.

- 1) Patriotisme: Sport/sportsbegivenheder som kilde til patriotisme
- 2) Nostalgi: Sport/sportsbegivenheders brug af sovjetisk arv
- 3) Integration: Sport/sportsbegivenheder som integration
- 4) Legitimering: Sport/sportsbegivenheder som motor for legitimitet og loyalitet
- 5) Sundhed: Sport/sportsbegivenheder som motor for sund og aktiv befolkning

7.1.1 PATRIOTISME

At sport kan bringe tilværelsens store følelser frem i et lands befolkning, kan ikke siges at være en hemmelighed. Det er hverken nyt eller noget, som kun gør sig gældende i en russisk kontekst. På den måde giver det mening, når Hobsbawn fastslår, at sport er; *"a uniquely effective medium for inculcating national feelings"*⁴⁵. I den optik er det oplagt, at Rusland netop benytter sporten til at fremme nationale følelser.

Et fint eksempel på, at Rusland bruger sport på en sådan vis ses i "mødereferat 1", hvor Putin fastslår, at store sportslige præstationer kan samle og "uddanne" folket i en patriotiske retning:

*"(..)the results, and even more striking, high achievements, certainly unite the people, unite, educate in the right patriotic direction"*⁴⁶

Putin åbner også op for, at store sportsresultater er en nødvendig, hvis man skal fastholde de patriotiske følelser i befolkningen:

⁴⁵ Eric Hobsbawn: *"Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality"*, Cambridge, 1992, s.143

⁴⁶ Mødereferat 1

"We all want Russia to have big, bright sports victories. Such events are needed to maintain the fortitude and patriotic feelings of our citizens"⁴⁷.

Putin italesætter dermed store sportssejre som værende nødvendige ift. at skabe patriotisme, hvilket stemmer fint overens med Gorokhovs analyse, som mundede ud i den konklusion, at Rusland opbygger national identitet igennem "sports excellence":

"the major finding is that the Russian government builds national identity through showing sports excellence to the global public"⁴⁸.

På den baggrund kan man anskue Ruslands dygtighed/succes i sport, som en form for soft power-værdi, da succes/sejre skal tjene det formål, at landet virker attraktivt og stærkt både overfor den hjemlige befolkning, som igennem succes og sejre skærper deres patriotisme, hvilket ligger fint i tråd med Grix & Kramarevas konklusion om: *"that the Russian soft power project targets primarily a domestic audience"⁴⁹.*

Når man på den måde bruger sportslige sejre og succeser som et centralt element i skabelsen og styrkelsen af en national identitet, som bygger på patriotisme og sammenhold, er det selvfølgelig helt centralt, at landets atleter præsterer succesfuldt, da netop dette – med Putins ord – er en nødvendighed i den proces. Derfor er det heller ikke overraskende, at Putin fastslår vigtigheden af at gøre, hvad man kan for, at atleterne kan opnå denne succes:

"And now it is extremely important to take measures that will help our athletes achieve success and adequately represent Russia in the world sports arenas"⁵⁰.

I den henseende er det interessant, at McLaren-rapporten fastslog, at baggrunden for, hvorfor Rusland frem imod vinter-OL i Sochi i 2014 indførte et dopingprogram, der trak klare linjer til den russiske topledelse, var, at resultaterne til vinter-OL i Vancouver var historisk ringe. Man ville for alt i verden undgå, at de samme skulle ske, når landet fire år senere skulle være vært for det stort opsatte vinter-OL i Sochi, hvorfor man, ifølge McLaren-rapporten, gennem doping og ombytning af positive dopingprøver forsøgte at forøge atleternes chancer for succes⁵¹. En sådan konklusion ligger fint i tråd, at Putin italesætter, at store sportssejre er nødvendige for fastholdelsen af patriotiske følelser i befolkningen, og at man er nødt til at

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Gorokhov: "Forward", s.280

⁴⁹ Grix & Kramareva: "The Sochi Winter", s.3

⁵⁰ Mødereferat 1

⁵¹ McLaren: McLaren-rapporten, del 1, s.27-40

sørge for, at atleterne har størst mulig chance for succes. På den måde kan man argumentere for, at doping i denne sammenhæng kan anskues som et public diplomacy-værktøj, da doping, alt andet lige, må tænkes at kunne booste antallet af sejre og succeser i sportens verden, som ovenfor blev karakteriseret som en soft power-værdi, som skal medvirke til, at Rusland fremstår mere attraktiv overfor primært egen befolkning, da opfattelse i den russiske topledelse er, at sportslig succes og sejre kan medvirke til at fastholde befolkningens patriotiske følelser. Public diplomacys formål var netop at promovere de soft power-værdier, et land ønskede at slå på, hvilket må siges at være det, der sker, når man bruger doping med intention om en forøget sportslig succes og dermed en forøget mængde og promovering af soft power-værdien "sportslige succes".

På den baggrund giver det mening at anskue den patriotiske tematik som hvilende på en grundlag af succesfulde sportslige resultater, da disse netop er det, som skaber den patriotiske ånd i det russiske folk. At sammenhængen mellem sportslig succes og patriotisme, er en udbredt antagelse i den russiske topledelse, understreges tydeligt ifm. Universiaden i 2013 i Kazan. Universiadens karakteriseres af, at deltagerkravene lyder, at de deltagende atleter højst må være 28 år og ikke har været ude af universitet/lignende institution i mere end et år. Dermed er arrangementet en mulighed for et lands unge og lovende talenter til at konkurrerer med andre landes ditto, om end reglerne på papiret tillader, at man gerne må tage verdensstjernerne med, hvis de lever op til alder- og uddannelseskravene⁵². Den mulighed i reglerne benyttede Rusland i udstrakt grad, da de var værter i 2013, hvor målet, ifølge daværende sportsminister Vladimir Mutko, var at opnå førstepladsen i medaljeregnskabet:

*"The team, of course, will be given a very serious, ambitious task - to fight for the first team place"*⁵³

Med baggrund i denne målsætning blev det besluttet at sende det stærkest mulige hold afsted, således, at man kunne sikre, at man opnåede stor succes, som jf. ovenstående kan booste patriotismen i befolkningen.

*"The strongest athletes of the country will participate in the Universiade. (...) Today we can say that in this list among the candidates we have 132 participants of the Olympic Games in London, among which there are 17 Olympic champions, 17 silver medalists, eleven bronze medalists"*⁵⁴.

Som citatet illustrerer så indeholdte den russiske bruttotrup til Universiaden 2013 altså 17 olympiske mestre og yderligere 28 medaljevindere fra OL 2012, hvilket understreger gode sportslige resultater i

⁵² FISU.net: "Introduction"

⁵³ Mødereferat 2

⁵⁴ Ibid

sådanne internationale konkurrencer høje prioritet for landets ledelse. I sidste ende endte Universiaden da også med at være ét langt triumftog for Rusland, som lykkedes med at vinde hele 292 medaljer i alt, hvoraf 155 af dem var guld, hvilket selvfølgelig førte til en suveræn førsteplads i medaljeregnskabet. I sammenligning vandt medaljeregnskaber nummer to, Kina, 26 guldmedaljer, 29 sølvmedaljer og 22 bronzemedaljer, hvilket med al tydelighed understreger Ruslands nærmest vulgært større styrke⁵⁵. Kigger man reglerne er det klart, at Rusland ikke har gjort noget ulovligt ved at udtage store internationale stjerner til Universiaden, da de levede op til deltagerkravene. Alligevel åbenbarer mødet dog, at der tydeligvis benyttes en anden praksis ift. udtagelsen end sædvanligt – her illustreret af daværende præsident for det russiske atletikforbund, Valentin Balakhnichev:

“Despite the fact that there are still some conflicts of interest between athletes and coaches (..), and it is due to the fact that athletes of the second national team of the Russian Federation traditionally played at the Universiade, and they always performed successfully”⁵⁶.

Øjeblikket efter på mødet tøver Balakhnichev dog heller ikke med at fastslå, at den nye praksis med at udtage ”A-holdet” skyldes, at Universiaden foregår på hjemmebane:

“However, we believe that we should not deny the right of the leaders of the national team to participate in competitions in Kazan, to win high places and be awarded here in the presence of numerous spectators”⁵⁷

Det italesættes dermed tydeligt, at fordi man er på hjemmebane, så udtager man et uforholdsmæssigt stærkt hold, således, at landet kan opnå topplaceringer og blive hyldet foran hjemmepublikummet. På den måde trækker en sådan beslutning tydelige paralleller til de teoretiske tanker bag forestillede fællesskaber og Hobsbawns tanker ifm. sport som værende et unikt medium til at indprente nationale følelser, da det særegne ved sport; *“is the ease with which even the least political or public individuals can identify with the nation as symbolized by young persons’ excelling at what practically every man wants ... to be good at”⁵⁸*. I den terminologi giver det derfor et styrket forestillet fællesskab og styrket nationale følelser, når russiske atleter vinder foran et stort hjemmepublikum, da disse atleter bliver symboler på statens styrke igennem deres sportslige excellence, hvilket kunne være en forklaring på, hvorfor Rusland valgte at sende et så uhørt stærkt hold afsted til et studentersportsarrangement.

⁵⁵ Kazan2013.com: “Medal Tally”

⁵⁶ Mødereferat 2

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Hobsbawn: “Nations”, s.143

Det andet forhold der gør Universiaden interessant ift. skabelsen af patriotisme gennem sportslige succes, relaterer sig til arrangementets struktur. Værtslandet har altid mulighed for at inkludere op til tre sportsgrene efter eget valg i det samlede program. Rusland valgte at inkludere to discipliner inden for brydning – sambo og kurash. For det første er det valg endnu en tydelig indikator på, at målet for Rusland var at vinde mest muligt, da begge discipliner traditionelt domineres af Rusland, hvilket da også var tilfældet til Universiaden, hvor Rusland vandt 58 % af alle guldmedaljer i sambo og 66 % i kurash⁵⁹. For det andet understreger valget af netop sambo tydeligt, at man fra den russiske ledelse har et ønske om at bruge sporten til at skabe patriotisme, da sambo i deres optik er en sport, som kan gøre netop dette, hvilket illustreres i følgende udtalelse:

“Sambo's mission is to educate strong and self-confident citizens of Russia, to form an image of the defender of the Fatherland in society (..) Sambo is ours, it is confirmed by time, with the quality mark “made in the USSR”. Sambo is an element of Russia's national security”⁶⁰

Derudover italesættes sambo, som; *“not only as a sport, but as a wonderful system of comprehensive education of children and young people: physical, civil, patriotic and moral”⁶¹*, hvilket igen understreger den russiske opfattelse af sports patriotiske funktion.

Sambo anses dermed som en slags ”uddannelse”, der skaber stærke, selvtilidsfulde og patriotiske russiske borgere, som er billedet på faderlandets forsvarere, hvilket understreger sports rolle som kilde til patriotisme. Derudover italesættes sporten også som et direkte link til den sovjetiske fortid, hvilket der også trækkes på ift. sportens betydning for landet, da det er *“made in the USSR”*. Netop denne bemærkning om, at Sambo er *“vores”*, da det er opfundet i Sovjetunionen, er interessant at bide mærke i ift. Barrie Houlihans tanker om, at sport kan reproducere national identitet i befolkninger på to måder. Houlihans første måde er igennem kreationen af nationale myter, som kan komplementere et lands selv billede og traditioner. I den henseende er det især passagen med, at sambo skaber stærke, selvtilidsfulde og patriotiske borgere, der kan kobles på, da denne bidrager til den russiske fortælling om en stærk og patriotisk befolkning. Houlihans anden faktor er, at nationalsportsgrene – som fx sambo i Rusland – kan blive symboler på anerkendelse og værdsættelse, når de legitimeres af andre i form af, at andre lande tager sporten til sig og dyrker den⁶². Ved at Rusland vælger nationalsporten sambo *“tvinger”* de denne

⁵⁹ Gorokhov: *“Forward”*, s.275

⁶⁰ Mødereferat 6

⁶¹ Ibid

⁶² Barrie Houlihan: *“Sport, National Identity, and Public Policy”*, Nations and Nationalism, 1997 s.135.

anerkendelse og værdsættelse igennem – en anerkendelse som så igen, med Gorokhovs ord, kan være; *the center of the message “of the strong nation” transmitted to the domestic public*⁶³.

Den todelte strategi med, at på den ene hånd at udtage et hold, som tydeligt tolkede udtagelsesreglerne til grænsen, og på den anden hånd vælge sikre medalje-discipliner understreger, hvor stor en prioritet succes og en førsteplads i medaljeregnskabet, havde for den russiske ledelse. Gorokhov betegner strategien som ”medal engineering”, og konkluderer, at en sådan strategi viser, at; *“The ruling elite did their best to turn the sporting success into a display of national excellence”*⁶⁴, ligesom han også fastslår, at strategien er et tydeligt bevis på, at Universiaden blev brugt politisk af Rusland ved at konkludere, at; *“Such engineering has a political nature and reveals the political effects of mega-events”*⁶⁵.

At Universiaden, og dermed de enormt succesfulde resultater, havde et politisk mål om skabe patriotisme og fædrelandskærlighed understreges også af, at der på mødet også bliver lagt vægt på vigtigheden af, at arrangementet og de gode resultater blev bredt dækket rent mediemæssigt, således, at den gode historie kommer ud til det russiske folk. Bl.a. siger lederen i Tatarstan, Rustan Minnikhanov, som er regionen hvor Universiaden blev afholdt:

*“It is necessary to cover games as widely as possible on all Russian channels”*⁶⁶.

Strategien om, at medierne skal spille en central rolle i promovningen af store sportslige resultater og stjerner, således, der kan skabes patriotisme og et sammenhold i landet, er generelt ganske udtalt i flere af møderne. Bl.a. siger Dmitry Chernyshenko, præsident for den olympiske organisationskomite ifm. Vinter-OL, følgende om mediernes rolle i den henseende:

*“Also, television, as you rightly noted, contributes to the promotion of sports and (...) creates positive examples for young people through the promotion of our champions, our sports stars. Sports events with the participation of Russian athletes cause the Russians not only the excitement of the fan, but also a feeling of unity and patriotism”*⁶⁷.

⁶³ Gorokhov: *“Forward”*, s.280

⁶⁴ Ibid, s.275

⁶⁵ Ibid, s.275

⁶⁶ Mødereferat 2

⁶⁷ Mødereferat 4

Minnikhanovs ønske forud for Universiaden blev da også opfyldt, da arrangementet blev dækket grundigt af de russiske medier. I den forbindelse er det værd at bide mærke i Gorokhovs pointe om, at mediedækning i høj grad fokuserede på de russiske sejre og Ruslands placering i den samlede medaljetabel.

“The Universiade got extensive media coverage through state-sponsored national media (...) with a focus on the wins of Russian athletes and Russia’s place in the overall medal rankings”⁶⁸.

Med Andersons terminologi kan man sige, at succesfulde sportslige resultater kan bidrage til at styrke det forestillede fællesskab i landet, da man igennem de enormt succesfulde resultater og den ekstensive mediedækning af dette, forsøgte at skabe et nationalt sammenhold som byggede på patriotisme og kærlighed til fædrelandet. Grunden til, at netop sport er et glimrende medium til at opnå denne styrkelsen af det forestillede fællesskab, skyldes med Hobsbawn ord:

“what has made sport so uniquely effective a medium for inculcating national feelings (...) is the ease with which even the least political or public individuals can identify with the nation as symbolized by young persons’ excelling at what practically every man wants ... to be good at”⁶⁹

Med det i baghovedet er det klart, at jo større sportslige succes, og jo mere den bliver dækket, således, at en størst mulig del af befolkningen kan identificere sig med den, jo bedre er mulighederne for at bruge sport til at ”inculcation national feelings”. På den baggrund hænger Ruslands politiske brug af sport ift. skabelsen og styrkelsen af national identitet bygget på patriotisme og sammenhold fint sammen med de teoretiske tanker om forestillede fællesskaber og Hobsbawns tanker om sport, som et effektivt medium til styrkelsen af denne.

Hobsbawns tanker om, at befolkningen kan identificere sig med nationen, som symboliseres af atleternes succes og dygtighed virker umiddelbart også som en tanke, som Putin finder ræson i. På et møde på bagkant af OL i 2016, hvor flere russiske atleter blev udelukket pga. McLaren-rapporten og en plettet dopingfortid, foreslår Putin nemlig, at atleter, som har vundet i Rio i 2016 er landets nye helte og opfordrer til at sørge for, at disse nye helte/eksempler får en større og bredere anerkendelse og berømmelse:

“A lot of our athletes managed to prove themselves, no matter what. And the country has new heroes, new examples. I propose to think about how to provide these examples with wider recognition and fame”⁷⁰.

⁶⁸ Gorokhov: ”Forward”, s.275

⁶⁹ Hobsbawn: ”Nations”, s.143

⁷⁰ Mødereferat 6

Udtalelsen indikerer, at det ligger Putin på hjertet at få promoveret og fremvist disse nye helte til befolkningen, og således skabe en positiv historie omkring dem, sådan at disse atleter og deres succesrige resultater bliver det som symboliserer nationen, som befolkningen så kan identificere sig med.

Også ifm. VM i fodbold i 2018 i Rusland er der tydelige indikationer på, at sport og sportsbegivenheder har en patriotisk funktion. Først og fremmest slår Putin fast, at noget af det som afholdelsen af en sportsbegivenhed som VM kan, er at skabe et nationalt sammenhold blandt landets befolkning, hvilket kunne tjene som forklaring på, hvorfor Rusland gerne vil holde store sportsbegivenheder, som fx VM i fodbold og vinter-OL.

“The World Cup set many records and left behind impressive statistics. But perhaps his most important distinguishing feature is the fantastic atmosphere, the general mood, the cordiality and unity of the Russian citizens”⁷¹

Putin fastslår, at VMs skabte en fantastisk atmosfære og et sammenhold i den russiske befolkning. På den måde kan en sportsbegivenhed som VM altså bidrage til at styrke sammenholdet, og dermed det forestillede fællesskab.

VMs samlende, stolthedsskabende og fædrelandskærlige potentialer kommer Putin også ind på ifm. uddelingen af statslige hædersbeviser til det russiske fodboldlandshold efter slutrunden, hvor han i en tale til holdet siger følgende, som understreger sportens betydning for at skabe national sammenhold og stolthed:

“You have given all of them the opportunity to be proud of their team, that is, to be proud of you, to be proud of their country, they have given faith that domestic football is being reborn, gaining new entertainment, strength, authority”⁷².

De gode russiske præstationer ved slutrunden på hjemmebane har dermed med Putins ord givet landets befolkning en stolthed over deres land, hvilket igen understreger de patriotiske potentialer, som Rusland jagter i deres politisk brug af sport og sportsbegivenheder.

7.1.2 NOSTALGI

⁷¹ Mødereferat 8

⁷² State awards 1

Denne sektion af analysen vil bidrage med en viden om, hvilke dele af den stolte sovjetiske sportsarv, som Ruslands (sport)politiske ledelse trækker på, og som derigennem bliver en nostalgisk del af den nationale identitet, som man prøver at skabe og styrke.

Ift. en analyse af hvordan den sovjetiske sportsarv er tilstede i møderne i "The Council for the Development of Physical Culture and Sport", er der umiddelbart en elefant i rummet, så der indledningsvist skal stilles skarpt på; nemlig selve rådets navn, som indeholder begrebet "physical culture", som i sig selv er en arv fra Sovjetunionen. I Sovjetunionen fandtes et råd med et lignende navn – nemlig the All-Union Physical Culture Council, som til funktion at føre tilsyn med den fysiske kultur i og de fysiske programmer i landet⁷³. Allerede her kan man argumentere for, at nutidens Rusland trækker på den sovjetiske sportsarv ved at have et råd med et lignende navn, som præsidenten er formand for. Konceptet "physical culture" er i sig selv også én stor reference til Sovjetunionen og dets sportsarv, da sport i Sovjetunionen kun blev anset som en del af "physical culture" og dermed ikke som en selvstændig størrelse⁷⁴. På den vis adskiller sovjetiske sportsforståelse sig fra den vestlige, da sport i Sovjetunionen var en del af "pakken" physical culture, der som begreb favnede væsentligt bredere end den vestlige forståelse sport ved bl.a. at etablere en ækvivalens mellem fysisk og mental aktivitet og udvikling, hvilket understreges af den sovjetiske forsker I.N Ponomarevs udsagn:

*"physical culture and sport in socialist society have a number of social functions: to contribute to the formation of a harmonious personality, to socialisation and integration, to political, moral, mental and aesthetic education, to health protection, to the development of people's physical capabilities, to the accumulation and transmission of knowledge and experience in motor activity, to rational utilisation of free time(..)"*⁷⁵.

På den måde giver det mening at anskue begrebet "physical culture", som et særegent sovjetisk begreb, hvorfor man kan argumentere for, at brugen af begrebet i nutidens Rusland trækker tydelige referencer til sovjettiden, og dermed – alene i kraft af rådets navn - trækker på den sovjetiske sportsarv ved at inddrage et begreb, som stod så centralt i den sovjetiske anskuelse af sport og fysisk aktivitet.

Et andet interessant element i mødereferaterne ift. sovjettiden er, at hvert eneste møde berører, hvad Putin betegner som "the material-economic base" ift. sport i landet. Her diskuterer rådet typisk udviklingen

⁷³ David Hoffmann: "Bodies of Knowledge Physical Culture and the New Soviet Person", The National Council for Eurasian and East European Research, 2000, s.12-13

⁷⁴ James Riordan: "Sport, Politics, and Communism", Manchester University Press, 1991, s.29

⁷⁵ Citeret i: Arnold: "Sport", s.133

antallet af svømmebassiner, ishockeybaner, og lignende⁷⁶. Ordlyden "the material-economic base" giver tydelige associationer til en marxistisk-kommunistisk arv, da den marxistiske teori netop arbejder med, hvordan samfundet og dets elementer – i dette tilfælde, hvad man kunne kalde "sportsbasen" – interagerer og hænger sammen med hinanden i en gensidig påvirkning. På den vis kan man argumentere for at selve rådets natur bærer præg af en marxistisk tænkning qua dets store fokus på den materielle base, hvilket trækker tråde til den sovjet-tiden, hvor denne tænkning netop var i højsædet, hvilket understreges af følgende gennemgang af udbygningen af den sovjetisk materielle bases i 1950'erne:

"The state budget for public health, which includes appropriations for physical culture and sport (..), rose more than 12 billion rubles between 1952 and 1956, reaching a total of 35 billion rubles this year. Millions of rubles have gone into additions to the Soviet athletic plant: 400 stadia have been built since 1945 and the U.S.S.R. now has over a thousand; eight institutes and eleven "technicums" of physical culture have been added since 1941, raising the number to 15"⁷⁷.

Et tredje interessant element i møderne, som trækker på en sovjetisk sportsforståelse/arv er den måde, hvorpå sport – som en del af physical culture – italesættes ift. dets "uddannelsesmæssige" kvaliteter. I 1925 fremkom det kommunistiske parti med en resolution omhandlende physical culture, som bl.a. fastslog:

"It (physical culture, red.) should be seen as a method of education the masses (inasmuch as it develops will-power and teamwork, endurance, resourcefulness and other valuable qualities) (..) Physical culture must be an inseparable part of overall political and cultural education"⁷⁸

Physical culture ansås dermed i Sovjetunionen, som en metode til at uddanne masserne, da det kunne fremelske ønskelige værdier såsom viljestyrke, teamwork, udholdenhed m.fl. I forlængelse af det er det interessant, at Mikhail Ignatyev, leder af Chuvash-regionen, på et møde udtaler følgende om, hvad physical culture kan bidrage med:

"(..) I just want to say that it forms the best qualities of any person, a worthy citizen of our beloved Russia: hard work, dedication, courage, resilience, will to win, team spirit and mutual assistance"⁷⁹

⁷⁶ Fx mødereferat 1, 2 og 3

⁷⁷ John N. Washburn: "Sport as a Soviet Tool", Foreign Affairs, Vol. 34, 1956, s. 496

⁷⁸ Citeret i James Riordan: "The Political Role of Sport in Britain and the USSR", The Centre for Work and Leisure Studies UK, 1961, s.16

⁷⁹ Mødereferat 3

Som det fremgår, er der væsentlige lighedspunkter i, hvordan physical culture italesættes i Sovjetunionen helt tilbage i 1925, og hvordan det italesættes i Rusland i 2014 ift., hvilke værdier det kan bidrage med. Ignatyev taler om, at physical culture former de bedste kvaliteter i en værdig borger i det elskede Rusland. Det er kvaliteter som hårdt arbejde, dedikation, ukuelighed, vilje til at vinde, holdånd og gensidig hjælp, hvilket ligger tæt på af de kvaliteter som viljestyrke, teamwork og udholdenhed, som det kommunistiske parti i 1925 mente, physical culture kunne skabe hos de sovjetiske borgere. På den måde kan man fastslå, at hele tankegangen i nutidens Rusland omkring physical culture – og dermed sports – dannelsesmæssige rolle er ganske enslydende med den tankegang man fandt hos det kommunistiske parti i Sovjetunionen anno 1925 – forskellen ligger nok mest af alt i, at man i Sovjetunionen brugte physical culture til bl.a. "political education", hvilket må antages at dække over en dannelse indenfor den kommunistiske ideologi, mens man i nutidens Rusland mere lægger op til at bruge physical culture på nationalistisk vis til at forme befolkningen efter de værdier, som udgør en værdig borger. Kort sagt har nationalisme erstattet kommunisme som ideologi ifm. physical culture og dennes rolle ift. skabelsen og styrkelsen af national identitet. Physical culture er derfor et centralt element ift. at skabe nogle af de værdier, som man i Rusland gerne vil have knytter sig til den nationale identitet, hvilket trækker tråde til soft power, da dette netop i bund og grund handler om værdier, og hvilke af disse, man gerne vil fremelske, vise frem og have promoveret. I dette tilfælde er soft power-udøvelsen vendt imod den hjemlige befolkning, som Grix og Kramareva også argumenterede for, da physical culture italesættes som et middel, der kan skabe de værdier i den russiske befolkning, som den (sports)politiske top anser som værende centrale for den russiske nationale identitet; nemlig "*hard work, dedication, courage, resilience, will to win, team spirit and mutual assistance*"⁸⁰. Det er derfor disse værdier, som physical culture kan være en motor i skabelsen og promoveringen af overfor den hjemlige befolkning, hvilket gør, at man kan argumentere for, at physical culture er et public diplomacy-redskab, da public diplomacy kan siges at være; "*det redskab, der skal gøre opmærksom*"⁸¹ på et lands soft power-værdier.

Soft power-værdierne kan her siges at være; "*hard work, dedication, courage, resilience, will to win, team spirit and mutual assistance*"⁸², mens physical culture bliver et public diplomacy-værktøj ud fra devisen, at physical culture former disse værdier i den russiske befolkning, og dermed bidrager til at få dem fremelsket

⁸⁰ Mødereferat 3

⁸¹ Uffe Andreassen: "*Diplomati*", 2007, s.28

⁸² Mødereferat 3

og promoveret, ud fra mødets devise om, at physical culture; *"forms the best qualities of any person, a worthy citizen of our beloved Russia"*⁸³.

Physical cultures public diplomacy-rolle afspejles også tydeligt i vice premierminister, Olga Yurievnas, udtalelse på 2019-mødet, hvor hun kalder uddannelsen af harmonisk udviklede og socialt ansvarlige personer – som må antages at være værdier man ønsker i den nationale identitet - for umulig uden physical culture og sport:

*"One of the two key objectives (..) is the education of a harmoniously developed and socially responsible person, which is impossible without physical culture and sports"*⁸⁴

Et andet interessant element i møderne er den måde, hvorpå den russiske (sport)politiske topledelse forsøger at bygge en bro mellem fortidens stolte sovjetiske sportsarv og nutiden. Her benyttes især ishockey og sambo. Enhver sportsinteresseret ved, at Sovjetunionen var stormagten på ishockey-banerne. Fra landets debut ved vinter-legene i 1956 blev det bl.a. til hele 7 OL-guldmedaljer, ligesom landet fra 1954 og frem til dets opløsning stort set havde patent på VM-medaljer – og som oftest dem af guld⁸⁵. Det gav holdet kælenavnet "The Red Machine". På et møde i 2016 bliver denne stolte ishockey-fortid italesat af Arkady Rotenberg, som er tilstede qua sin funktion som leder af en national ishockey-arbejdsgruppe:

*"Everyone remembers the legendary "red machine" of the Soviet Union. Today we are talking about the "red machine" of the new assembly. Building a bridge between the era of victories of the Soviet hockey and new generations of Russian hockey players, we strengthen the spirit of our players, give them guidelines (..)"*⁸⁶

På den måde åbnes der på mødet for en måde, hvorpå man kan genoplive landets fortid og de minder, som knytter sig til den stolte sovjet-fortid. At man fra russisk side trækker på og den stolte sovjetiske ishockeyfortid, og bruger historien til at skabe en fortælling om landet som et, der historisk set har været en international magtfaktor, understreges også af Putins italesættelse af ishockeyens historie i landet:

⁸³ Ibid

⁸⁴ Mødereferat 9

⁸⁵ Olympic.org: "Ice Hockey, Men, Medal count" <https://www.olympic.org/ice-hockey/men>

⁸⁶ Mødereferat 5

“These years included hundreds of triumphant events and a whole galaxy of outstanding athletes, coaches who wrote literally “golden pages” in the history of world hockey. They laid the foundations of Russia's leadership in this sport”⁸⁷.

Putin bruger dermed den sovjetiske fortid og stolte sportsarv indenfor ishockey til at fastslå, at denne har lagt grundlaget til, at Rusland i dag har et lederskab i sporten.

Også daværende sportsminister Mutko bemærker på mødet, at ishockey qua dens stolte sovjetiske fortid har et stort potentiale ift. at samle befolkningen:

“Many generations of our people associate the word “victory” with hockey. (...) Hockey now plays a recreational, leisure, patriotic role when our hockey players win”⁸⁸.

På den måde bliver ishockeyen pga. den bro, der bygges til den sovjetiske fortid et ganske potent middel til at skabe sammenhold i landet. På den baggrund kan man argumentere for, at den måde som ishockey italesættes i relation til sovjetiske fortid gør, at den (sport)politiske ledelse i Rusland trækker på det erindringsfællesskab og den erindringspraksis, som findes omkring ishockey gennem bl.a. ”genbruget” af kælenavnet ”The Red Machine”, som i denne teoretiske kontekst kan anskues som et slags erindringssted. Fx nævner Mutko, at mange associerer ordet ”sejr” med ishockey, hvilket kan relateres til den erindringspraksis, der findes omkring ishockey og ”The Red Machine”, da en erindringspraksis netop er der, hvor de forskellige individuelle og personlige erindringer – her erindringer om ”The Red Machines” succes – som mennesker har, tillægges en fælles mening, som altså i Mutkos udlægning er ”sejr”. Også begrebet erindringspolitik er interessant. Mutko nævner nemlig, at ishockey kan spille en bl.a. patriotisk rolle, når holdet vinder. Ved at trække på den stolte sovjetiske fortid qua bl.a. erindringsstedet ”The Red Machine” og den erindringspraksis der omgiver det på en erindringspolitisk facon, kan man argumentere for, at landets magthavere kan bruge ishockeyen til at indgyde patriotisme i befolkningen, da erindringspolitik som magtmiddel netop åbner op for bl.a. at opretholde erindringssteder og erindringsfællesskaber/erindringspraksisser sådan, at de tjener det formål, som udøverne – her de russiske magthavere – finder ønskværdigt⁸⁹. Det foregående afsnit viste, at de russiske magthavere gerne vil udnytte sporten til skabe en patriotisme, hvorfor dette meget vel kunne tænkes at være mål for denne erindringspolitiske praksis.

⁸⁷ Mødereferat 5

⁸⁸ Mødereferat 5

⁸⁹ Warring: ”Erindring” s. 16

Også sporten sambo er en sport, som nutidens russiske (sports)politiske ledelse benytter iht. at bygge en bro mellem den sovjetiske sportsarv og den russiske nutid. Som nævnt anses sambo som:

"Sambo is ours, it is confirmed by time, with the quality mark "made in the USSR"⁹⁰.

På den vis har sporten et tydeligt link til den sovjetiske sportsarv. Når man sammenholder det med, at Alexei Gordeev, leder af arbejdsgruppe ift. promoveringen af sambo, udtaler følgende, så står det klart, at man i sambo ser nogle af de samme potentialer og muligheder som i ishockeyen qua samboens status som en slags nationalsport:

"We believe that the potential of sambo in the matter of patriotic education and branding (..) is not completely exhausted"⁹¹.

På den vis kan man argumentere for, at mødet viser, at man pga. sambos status som nationalsport pga. dens opfindelse i Sovjetunionen, kan bruge sporten til at uddanne sin befolkning på en patriotisk vis ved at trække på den sovjetiske sportsarv, og dermed bruge den aktivt til at skabe en national identitet byggende på patriotisme, hvilket Arnold også berører:

"Taking a sport invented in the Soviet Union and presenting it as Russian connects the two communities across time and instills pride in the inheritors of the Soviet legacy"⁹².

Yderligere er det værd at bide mærke i, at der på mødet siges, at sambo også kan spille en rolle ift. patriotisk branding, da formuleringen trækker tråde til public diplomacy. I tilfældet sambo er soft power-værdien man fokuserer på tilsyneladende patriotisme, og her mener man så, at sambo har et potentiale ift. at få "brandet" denne. Ud fra devisen om, at; *formålet med public diplomacy er et promovere soft power"⁹³*, giver det derfor mening at anskue sambo som et public diplomacy-redskab, som bidrage til at promovere soft power-værdien patriotisme, som står som en central byggesten i den nationale identitet, som den russiske politiske top forsøger at bygge.

Et andet interessant element ift. sambo og sportens sovjetiske ophav, som Rusland arbejder med, er forsøget på at få sporten på det olympiske program. Her Putin:

⁹⁰ Mødereferat 6

⁹¹ Ibid

⁹² Arnold: "Sport", s.136

⁹³ Uffe Andreassen: "Diplomati", 2007, s.28

“Sambo is one of the contenders for recognition by the International Olympic Committee. And we must use all the possibilities so that this popular, entertaining martial art is included in the program of the Olympic Games”⁹⁴.

Umiddelbart kan man argumentere for at en sådan målsætning har et mere geopolitisk og internationalt formål. Omvendt kan man dog også – med afsæt i Barrie Houlihans tidligere nævnte to måder at reproducere national identitet gennem sport – argumentere for at særligt Houlihans faktor omkring nationalsportsgrene giver målsætningen om sambo på det olympiske program en mere national karakter, da nationalsportsgrene, som legitimeres af andre – i dette tilfælde i form af en optagelse i det olympiske program – bliver symboler på anerkendelse og værdsættelse fra omverdenen⁹⁵. Disse symboler kan så bruges i en national patriotisk fortælling, som bygger på at vise sin nationale excellence på en international arena, som også Gorokhov var inde på med ordene; *This recognition is in the center of the message “of the strong nation” transmitted to the domestic public*⁹⁶.

Udover specifikke sportsgrene har Rusland også introduceret flere tiltag, som er direkte genindførsler fra Sovjetunionen, og dermed brugt den sovjetarven aktivt. Et af de tiltag er GTO-programmet, som kommer af det russiske navn *“Gotov k trudu i oborone”*, som på engelsk betyder *“Ready for Labor and Defence”*. Det blev indført af Sovjetunionen i 1931 og varede frem til landets sammenbrud. Som navnet afslører, var formålet at gøre landets befolkning klar til at arbejde og til at forsvare landet. I korte træk testede programmet store dele af befolkningen i fysiske prøvelser, hvorefter man modtog et sølv- eller guldebleme, hvis man *“bestod”*. Det også bidrog til en forbedret helbredstilstand i landet⁹⁷.

Det program har man i nutidens Rusland genindført, hvilket bl.a. berøres i 2014 af Putin selv (Bemærk: Oversættelsen bruger betegnelse TRP i stedet for GTO – der er dog det samme program):

“It is with education that we begin to implement the TRP complex: 12 regions received such a right (...). Next year, all schools, and a year later the whole country, we will switch to the TRP complex”⁹⁸.

På den vis har man fra russisk side genindført et kendt sovjetisk program med samme navn og samme opbygning, hvilket må siges at trække på den sovjetiske fortid. Igen kan man argumentere for, at også

⁹⁴ Mødereferat 6

⁹⁵ Houlihan: *“Sport”*, s.135.

⁹⁶ Gorokhov: *“Forward”*, s.280

⁹⁷ Riordan: *“The Political”*, s.20-21

⁹⁸ Mødereferat 3

dette tiltag har til formål at skabe patriotisme, da man igennem programmet bygger en bro mellem physical culture – som står som centralt element i programmet – og national sikkerhed, da programmet netop skal gøre landet befolkning klar til bl.a. at forsvare landet.

Ift. GTOs fokus på forberedelsen af landet befolkning til at forsvare landet er det interessant at skruer tiden tilbage og se på, hvorfor Sovjetunionen i sin tid indførte programmet. Riordan nævner forskellige årsager, men den mest interessante her er denne; *"The leadership's fear of war and its conviction of the need to keep the population primed to meet it"*⁹⁹. I den henseende er det interessant, at programmet officielt blev genindført i 2014, som var samme år som Krim-annekteringen, efter programmet ellers havde været under overvejelse siden 2003 uden, at der var sket noget. Det er selvfølgelig kun en spekulation, at der skulle være et sammenfald i Rusland annektering af et tidligere sovjetisk område og indførslen af et sovjetisk program, som skulle forberede befolkningen på at forsvare landet. Ikke desto mindre kunne det indikere et forsøg på at skabe en patriotisk national identitet i tæt samspil med Krim-annekteringen, hvilket falder fint i tråd med Grix & Kramarevas konklusion om, at Rusland brugte Sochi 2014 i et soft power-øjemed overfor egen befolkning, som i samspil med Krim-annekteringen skulle ligge; *the foundations of an emergent new viable national identity*¹⁰⁰. I den optik kan man derfor argumentere for, at indførslen af GTO ligeledes kan anskues som en del af det fundament, som sammen med Sochi 2014 og Krim-annekteringen, skulle være grundlag i den nationale identitet.

Lidt i samme boldgade findes også andre eksempler på traditionelle sovjetiske tiltag fra fortiden, som tages op af værktøjskassen og implementeres i nutidens Rusland. Her kan bl.a. nævnes "Spartakiad of the Peoples of the USSR", som efter 2. verdenskrig blev et arrangement som havde karakter af; *"a mass pre-Olympic tryout"*¹⁰¹. Dette arrangement kørte helt frem til Sovjetunionens sammenbrud. Arrangementet har Putins Rusland besluttet af genindføre. Navnet på arrangementet er igen en direkte overtagelse af det gamle navn – dog uden "of the Peoples of the USSR" af naturlige årsager – hvorfor arrangementet nu hedder "Spartakiad" og snart bliver genindført jf. Putin:

*"I ask the Government to take responsibility for the preparation and conduct of these Spartakiad games and to reflect the topics that we will discuss today in the concept for preparing Russia's sport reserves"*¹⁰².

⁹⁹ Riordan: *"The Political"*, s.22

¹⁰⁰ Grix & Kramareva: *"The Sochi"*, s.3

¹⁰¹ Washburn: *"Sport"*, s.495

¹⁰² Mødereferat 7

Citatet illustrerer også, at Putin sætter Sparakiad-arrangementet i relation til en russisk sportsreserve, hvilket også trækker tråde til den sovjetiske sportsarv, da formålet med "Spartakiad of the Peoples of the USSR" netop var, at det skulle fungere som et tryout-arrangement, som kunne udvide sportsreserven. På den vis bygges der igen bro mellem den sovjetiske sportsfortid/sportsarv og nutidens Rusland, hvilket nok engang understreger, at nutidens Rusland i trækker på udvalgte stykker af den sovjetiske fortid, og de erindringsfællesskaber og erindringspraksisser, der omgiver disse til skabe en nostalgisk forbindelse til den stolte sovjetiske sportsarv, som dermed bliver en del af den nationale identitet, som man forsøger at skabe og styrke.

Samme argumentation kan gøres ifm. studentersport, hvor den (sports)politiske ledelse i høj grad trækker på den sovjetiske sportsarv, hvilket er meget tydeligt i Irina Wiener-Usmanovas, præsident for det russiske gymnastikforbund, udtalelser om, at man på indenfor studentersport skal vende tilbage til sovjetiske traditioner:

*"The Russian Student Sports Union should secure the name "Burevestnik" and revive the best traditions of the Soviet Union: hold student competitions at the city, regional, All-Russian levels in all sports"*¹⁰³.

I citatet argumenterer hun for, at man skal "sikre" begrebet "Berevestnik", som i Sovjetunionen var en af de mest kendte og populære frivillige sportsklubber, som bestod af studerende og undervisere¹⁰⁴. På den måde ses et tydeligt bevis for tankegangen i rådet om, at man gerne vil trække på dele af den sovjetiske sportsarv her ift. studentersport. Wiener-Usmanova lægger dog heller ikke skjul på, at hun anser sovjetiske "genbrug", som noget man skal udnytte qua hendes overbevisning om, at; *"The USSR brought us very good benefits"*¹⁰⁵.

7.1.3 INTEGRATION

Rusland er et enormt land – faktisk det største i verden rent arealmæssigt. 11 tidszoner og knap 150 millioner indbyggere fortæller samme historie. Så Andersons udlægning om, at lande er forestillede fællesskaber, fordi medlemmerne aldrig vil; *"know most of their fellow-members, meet them, or even hear of them"*¹⁰⁶, så må det siges, at være rammende i det enorme Rusland.

¹⁰³ Mødereferat 9

¹⁰⁴ Reet Howell: *"The USSR: Sport and Politics Intertwined"*, Comparative Education Vol. 11, 1975, s.140

¹⁰⁵ Mødereferat 9

¹⁰⁶ Anderson: *"Imagined"*, s.6

Sport anses som værende et glimrende middel til at gøre det forestillede fællesskab mere virkeligt, binde det enorme land sammen og dermed styrke en samlet russisk national identitet – i hvert fald i Hobsbawm optik, som udtrykker i en fodboldmetafor:

“The imagined community of millions seems more real as a team of eleven named people. The individual, even the one who only cheers, becomes a symbol of his nation himself”¹⁰⁷.

Dermed giver det fin mening, at man i Rusland gerne vil forsøge at bruge sporten og sportsbegivenheder til at binde landet sammen og skabe et sammenhold, som kan forstærke det forestillede fællesskab. At afholdelsen af forskellige sportsbegivenheder i Rusland skal benyttes til at skabe en patriotisk national identitet, er tydeligt, hvis man kaster et blik på den russiske regerings resolution omhandlende statsprogrammet ”Patriotic Education of Citizens of the Russian Federation” for perioden 2001-2005. I denne tydeliggøres det, at en af måderne, hvorpå man vil indgyde patriotisme således, at programmets mål om at give landets befolkning en patriotisk uddannelse nås, er igennem såkaldte ”All-Russian” sportsbegivenheder:

“the introduction of All-Russian military-sports games, the preparation of a permanent competition of projects, programs, forms and methods of patriotic education in modern conditions(..)”¹⁰⁸

Når man sammenholder resolutionens målsætning om at bruge disse ”All-Russian” sportsarrangementer som en måde, at promovere den patriotiske uddannelse af befolkning, er det for oplagt at argumentere for, at når man i Rusland har valgt at etablere sådanne konkurrencer i landet, så er det med et patriotiske og nationalt samlende mål for øje, som kan bidrage til at styrke det forestillede fællesskab og dermed integrationen. På den baggrund har man valgt at genindføre flere sovjetiske sportsbegivenheder, hvilket igen understreger brugen af den sovjetiske sportsarv. Fx genindføres Caucasian Games og Children of Asia - udtaler daværende sportsminister, Mutko, i 2014:

“Restored projects such as the Festival of National Sports, began to hold various competitions in the regions of the country: "Caucasian Games", "Children of Asia". This is what today allows us to involve as much as possible, in a complex way, to involve various strata, population groups, age groups in sports”¹⁰⁹.

¹⁰⁷ Hobsbawm: ”Nations”, s.143

¹⁰⁸ Den russiske regering: ”Resolution on the state program ”Patriotic education of the citizens of the Russian Federation for 2001-2005”, 2001,

¹⁰⁹ Mødereferat 3

Som det fremgår giver sådanne sportsarrangementer muligheder for at inddrage forskellige befolknings- og aldersgrupper i sporten, hvilket jf. den ovenfor nævnte resolution betyder, at man kan bruge sportsbegivenhederne til patriotisk uddannelse af disse forskellige grupper, og dermed nå bredt ud med det patriotiske budskab, og bruge sport/sportsbegivenheder til, igennem en patriotisk national identitet at øge integrationen/sammenholdet i landet.

Arnold har sin artikel "Sport and Official Nationalism in Modern Russia" også berørt, hvordan disse intern-russiske sportsbegivenheder kan medvirke til at binde landet sammen og gøre, at det forestillede fællesskab lidt mere virkeligt:

*"When teams travel, and places or regions develop teams to represent them in national competitions, it promotes familiarity with other parts of the country and even knowledge that distant regions are a part of one's own country"*¹¹⁰

I forlængelse af det er det igen interessant at tage fat i GTO-programmet. Implicit i GTO-programmet ligger nemlig en form for progression, som kan bidrage til at øge kendskab og viden om landets øvrige regioner. De bedste deltagere fra byerne, går videre og dystet mod de bedste fra regionerne, hvorfra de bedste går videre og dystet mod de bedste fra alle landets regioner. Dermed bindes landet sammen i GTO-konkurrencer og kendskabet til landets øvrige regioner øges, hvilket så øger integrationen mellem landets regioner, hvis man skal argumentere ud fra Arnolds konklusion. Wiener-Usmanova, præsident for det russiske gymnastikforbund, udtrykker det således:

*"The USSR brought us very good benefits - the development of the TRP for all age groups of the population. In this regard, it is necessary to improve the organization of the delivery of the standards of the TRP and conduct it in the form of competitions, and to carry out all the stages: city, regional, all-Russian, competitions of teams from all regions, as it was in the Soviet Union"*¹¹¹.

Også ift. studentersport vil man gerne trække på progressionen fra by over region til landsdækkende niveau, og den vej igennem binde landet sammen, udbrede kendskabet til hinanden og dermed gøre det forestillede fællesskab lidt mere virkeligt. Igen er det Wiener-Usmanova der udtaler sig med baggrund i den sovjetiske sportsarv:

¹¹⁰ Arnold: "Sport", s.137

¹¹¹ Mødereferat 9

"The Russian Student Sports Union should secure the name "Burevestnik" and revive the best traditions of the Soviet Union: hold student competitions at the city, regional, All-Russian levels in all sports"¹¹²

Som begge citater illustrerer, bygger tankegangen om sportens integrerende funktion videre på den som fandtes i Sovjetunionen, hvilket igen understreger, hvordan man i nutidens Rusland trækker på dele af den sovjetiske sportsarv. I den henseende skal det fastslås, at tankegangen om sportsbegivenheders integrerende funktion også var fremherskende i Sovjetunionen. I Sovjetunionen brugte man fx allerede i 1920 "Central Asian Olympics" til at integrere; *"the diverse peoples of the old Russian empire in the new Soviet State"*¹¹³. Sports integrerende rolle i Sovjetunionen understreges yderligere af dette udsagn fra 1975 af den sovjetiske politiker Igor Rodionov:

*"The integrative functions of sport are very great. This has immense importance for our multinational state. Sports contests, festivals, spartakiads and other types of sports competitions have played a major part in cementing the friendship of the Soviet people"*¹¹⁴.

Den sovjetiske tankegang om at bruge sport til at integrere; *"the diverse peoples of the old Russian empire in the new Soviet State"*¹¹⁵ er også interessant ift. Ruslands Krim-annektering i 2014. På bagkant af denne har man nemlig fra russisk side forsøgt at få indlemmet Krim-klubber i den russiske fodboldliga, hvilket ifølge Arnold; *"would bring them into the imagined community of the nation"*¹¹⁶. Derudover viser denne intention fra russisk side tydeligt; *"The socially integrative function of sport"*¹¹⁷. Sagen viser også, at brugen af sports integrerende funktioner i nutidens har klare paralleller til tankegangen, som herskede i Sovjetunionen, hvor sport blev brugt til at integrere befolkningsgrupper fra det gamle russiske imperie ind i den nye sovjetiske stat. På den vis træder der nærmest imperialistiske fællestræk frem, når man stiller skarpt på Ruslands sportspolitiske initiativer i kølvandet på Krim-annekteringen.

På den baggrund kan man med rimelighed sige, at der ift. sport og sportsbegivenheders integrerende funktion i nutidens Rusland er synlige paralleller til den sovjetiske tankegang i den henseende, hvilket også er endnu et eksempel på brugen af den sovjetiske sportsarv.

¹¹² Ibid

¹¹³ Riordan: *"The Political"*, s.19

¹¹⁴ Citeret i: Riordan: *"The Political"*, s.19

¹¹⁵ Ibid, s.19

¹¹⁶ Arnold: *"Sport"*, s.138

¹¹⁷ Ibid, s.173

Mens de ovenstående eksempler på sport og sportsbegivenheders integrerende funktion i Rusland har fokuseret på internt-russiske sportsbegivenheder, så berører mødereferaterne også den integrerende og sammenbindende rolle ift. større internationale sportsbegivenheder, som Rusland har været flittig arrangør af de seneste år. Bl.a. vil man fra den politiske tops gerne sprede dem ud i hele landet – daværende sportsminister, Mutko, udtrykker det således:

“(..) These are major events, and, of course, we will do everything to ensure that such events take place in all regions of the country”¹¹⁸

Ud fra et forestillet fællesskabsperspektiv kan denne strategi bidrage til at styrke det forestillede fællesskab, da man får sat forskellige regioner i fokus, hvilket kan øge kendskabet til disse – både blandt udenlandske iagttagere, men naturligvis også internt i landet. Et fint eksempel på dette er vinter-Universiaden, som i år skal afholdes i Siberien i byen Krasnoyarsk. På et møde i 2013 fortalte Lev Vladimirovich, leder af regionen, om hvad han mente, den store sportsbegivenheden kunne medvirke til for regionen:

“We believe that through this project we have a unique opportunity to destroy old stereotypes, especially for young people, what is Siberia, to show it from the best side, to show that talented people live there”¹¹⁹.

Som det fremgår, er håbet, at afviklingen af en stor sportsbegivenhed i regionen kan have en transformerende funktion, som kan bidrage til et øget kendskab og viden om regionen. Det kan så have nogle integrerende potentialer, da man igennem sportsbegivenheden får erstattet sine stereotype forestillinger med reelle fakta om, hvad regionen i Siberien egentlig står for. På den måde understreger Vladimirovichs håb sport og sportsbegivenheders integrerende potentiale.

7.1.4: LEGITIMERING

At forsøge at kæde landets politiske ledelse sammen med landets succesrige sportsudøvere er nogen ny og revolutionerende opfindelse, som kun Rusland benytter sig af. Historien er fuld af eksempler på magthavere, som har forsøgt manøvren. Ronald Reagans præsidentperiode fra 1980-1984 er fx et lysende eksempel. Op til 1984-valgkampen slog han på et link mellem USA's mængde af guldmedaljer ved OL 1884

¹¹⁸ Mødereferat 3

¹¹⁹ Mødereferat 2

og hans fire foregående år ved roret, hvor han mente, at han havde genskabt den amerikanske storhed og internationale position¹²⁰.

Strategien har i høj grad vundet udbredelse i Putins Rusland. I mødereferaterne kommer det stærkest til udtryk ved, at mere eller mindre hver person, der siger noget på møderne, takker præsident Putin for snart sagt enhver både mindre og større succes i relation til sport og physical culture, hvorved Putin nærmest fremstilles som eneansvarlig for, at der er fremgang og succes i Rusland på området.

Et fint eksempel er forhenværende sportsminister Mutko, som på alle møderne - indtil 2017, hvor han stoppede som sportsminister - har ordet efter, at Putin har åbnet mødet. Her benytter han konsekvent lejligheden til takke Putin for alskens forskellige ting – fx her i 2012 i kølvandet på OL (Bemærk: Vladimir Vladimirovich er måden, Vladimir Putin tiltales på i møderne)

“First of all, I would like, Vladimir Vladimirovich, to thank you for the full support of Russian sports, the Paralympic and Olympic teams. I would like to note that throughout the whole cycle you supported us, instructed us, attended games. And I would like to take this opportunity from all athletes, coaches, specialists to thank you for the high material and moral evaluation of our athletes¹²¹”.

Mutko linker dermed Putin til russisk sport generelt, men også til både de para-olympiske og olympiske hold, som landet har haft i aktion, og understreger Putin store støtte under hele den olympiske cyklus. På den vis linkes den succes atleterne har opnået til Putin, da han iscenesættes som manden, der har gjort det muligt gennem sin støtte og instrukser til atleterne.

Også ifm. Universiaden i Rusland i 2013 takker Mutko Putin og laver et direkte link imellem ham og den store sportsbegivenhed, som Putin har skaffet til landet qua hans beslutning:

“I would like to thank you, Vladimir Vladimirovich, for the decision to open Russia for world sports¹²²”.

Koblingen mellem muligheden for, at Rusland kan afholde Universiaden og Putin bliver endnu tydeligere senere på mødet, da Ruslam Minnikhanov – leder af Tatarstan-republikken, hvor Universiaden skal finde sted – tager ordet:

¹²⁰ Penelope Kissoudi: *“Sport, Politics and International Relations in the Twentieth Century”*, The International Journal of the History of Sport 25:13, s.1693

¹²¹ Mødereferat 1

¹²² Mødereferat 2

"I want to emphasize that the World Student Games in Kazan was made possible only thanks to your, Vladimir Vladimirovich, personal support of the project"¹²³

Putin sammenkædes dermed direkte med muligheden for at holde et sådant arrangement, da det fastslås, at det ikke ville have været en mulighed uden Putins personlige støtte til projektet. På den måde kædes Putin samtidig til enhver succes (eller fiasko), som dette arrangement måtte kaste af sig, hvilket også kan være med til at forklare den enorme vigtighed som den russiske topledelse tillagde arrangementet, og som gennem "medal-engineering" udmøntede sig, at Rusland massakrerede al modstand.

Også sportens mere brede rolle, hvor både store økonomiske og sociale effekter kan opnås, tilskrives Putin meget af æren for. Igen er det Mutko, som takker Putin:

"I think that we will be able today to do everything so that sport is really accessible, popular and, of course, would be of benefit to our country, because the economic effect is tremendous and social. Therefore, once again I want to thank you (...) for paying such attention to the sport"¹²⁴.

Nok engang iscenesættes Putin, som manden der er ansvarlig for, at man i dag kan gøre alt, således, at sport i Rusland er tilgængelig for alle, populær og kan komme landet til gode både økonomisk og social, da Putin netop roses for at give sporten den opmærksomhed, som muliggør dette.

Mutko breder dog også perspektivet ud og tilskriver Putin æren for, at Rusland har genindtaget deres position som sportssupermagt, efter at FIFA har besluttet, at Rusland skal arrangere VM i 2018:

"I can say that we have regained the position of world sports and reputable sports power - Vladimir Vladimirovich, once again I want to thank you"¹²⁵.

Putin bliver dermed iscenesat som manden, der nærmest enehændigt er ansvarlig for, at Rusland nok engang er tilbage helt i toppen af det internationale sportshierarki. På den måde bruges der enormt meget energi på at opbygge et narrativ om, at Putin nærmest ene mand har genopbygget russisk sport i alle dimensioner.

Iscenesættelsen af Putin som manden der er personligt ansvarlig for, at russisk sport igen hører til i toppen af det internationale hierarki, bliver ikke kun gjort af politiske venner i rådet. Iscenesættelsen sker også fra atleternes side, hvilket illustreres af arrangementet, hvor der skulle uddeles statslige æresbeviser i kølvandet

¹²³ Ibid

¹²⁴ Mødereferat 3

¹²⁵ Mødereferat 4

på vinter-OL i Pyeongchang i 2018. Her benyttede kunstsøjteløberen Medvedeva lejligheden til at takke Putin:

“On behalf of our entire team, I would like to thank you for the opportunity to participate in these Olympics, because these are the competitions for which we have all prepared for our entire adult life”¹²⁶.

Som citatet illustrerer takker atleten Putin for, at de har fået muligheden for at komme til de olympiske vinterlege. Nok var der kontroverser om, hvorvidt Rusland skulle udelukkes på baggrund af McLaren-rapportens afsløringer, hvilket også førte til, at landet stillede op under neutralt flag, men ligefrem at fremstille Putin, som manden der egenhændigt har givet atleterne muligheden for at deltage, vidner om den kraftige personscenesættelse, som omgærder Putins person i russiske sportskredse.

Også den russiske ishockey-legende Pavel Datsyuk kom ved samme lejlighed med en lignende udtalelse:

“We adequately defended the honor of our country thanks to the Russian character, support and faith of our great Russia. Thank you for your help, for giving the world a proof that our Russian character is not broken and will never be broken”¹²⁷.

Igen takkes Putin for sin hjælp til at have givet hele verdenen et bevis for den russiske karakterstyrke. På den vis kædes Putin direkte sammen med ishockey-landsholdets store succes ved vinter-OL i 2018, hvor de med Datsyuk som kaptajn lykkedes med at vinde OL-guldmedaljen for første gang siden sovjet-tiden. Med ishockeys store betydning i Rusland er der god ræson i, at netop iscenesættelsen af Putin som en mand ishockey-landsholdets mangeårige kaptajn takker på bagkant af den enorme triumf, er noget som virkelig kan være med til legitimere Putin som leder og dermed bidrage til at forstærke hans regime.

Et andet interessant element i sammenkædningen mellem Putin og landets sportslige succes og fremgang er narrativet om Putin som talentfuld sportsmand, som igennem årene er blevet iscenesat som lidt af et multitalent. Den ene dag ridder han i bar overkrop på hesteryg i Siberien, den næste finder han arkæologiske vaser på en dykkertur, den næste igen testkører han Formel 1-biler, hvis han da ikke har travlt med en judo-kamp, hvor han har det sorte bælte¹²⁸. Han jævnligt deltagelse i ishockey-kampe med deltagelse af tidligere

¹²⁶ State Award, 28. februar 2018

¹²⁷ Ibid

¹²⁸ CBC News: “*Super Putin: Flamboyant portrayals of Russia's president*”, 2016

NHL-stjerner, hvor Putin som oftest scorer et utal af mål, trods sin alder på efterhånden 66 år, understreger narrativet yderligere¹²⁹.

Denne vinkel er ligeledes tilstede på møderne. Den sovjetiske ishockey-legende og nuværende præsident for det russiske ishockey-forbund, Vladisav Tretyak, siger fx:

*"(..) I want to say that our hockey has become so popular. And you are, of course, largely "guilty" of this, because you yourself play, they take an example from you"*¹³⁰.

Putin tilskrives dermed æren for, at ishockey er blevet så populært, da rationalet er, at Putin, som selv spiller ishockey, bliver et eksempel, som befolkningen ønsker at følge. På den vis laves en tydelig kobling mellem Putins "sportskrop" og den øgede popularitet og tilslutning til ishockey i Rusland.

Også den sovjetiske atletik-legende Wiener-Usmanova, som nu er præsident for det russiske atletikforbund, drager en lignende konklusion:

*"On this basis, we came to the conclusion that in our country a lot is being done in the field of physical education and sports, thanks in large part to you, because you are a true multi-discipline athlete. We are always looking at you"*¹³¹.

På den måde bliver Putins "sportskrop" og narrativet om Putin som; *"a true multi-discipline athlete"* igen koblet sammen med den positive udvikling, som er sket i landet indenfor physical culture og sport.

Denne iscenesættelse af Putin, som sporten store frelser ligger fint i forlængelse af Arnold, som betragter det som en personkult:

*"The mythologizing of Putin's responsibility for reviving Russian sporting prowess reinforces his image as responsible for Russia's return to the premier league of global power and contributes to his cult of personality"*¹³²

Arnolds konklusion om, at Putins nærmest er omgærdet af en "personkult" giver umiddelbart ganske fin mening, når man tager i betragtning, hvordan både politikere, atleter og sovjetiske sportslegender takker og bukker for Putin, da han i deres optik har sørget for, at russisk sport i dag nok engang er en magtfaktor faktor

¹²⁹ Martin Ekelund: *"Suveræne' Putin: Femdobbelte målscore i legendernes opgør"*, ekstrabladet.dk, 2018

¹³⁰ Mødereferat 5

¹³¹ Mødereferat 9

¹³² Arnold: *"Sport"*, s.138

pga. alt det gode, som den store sportsmand Putin, har udrettet. Denne iscenesættelse kan anskues som regimeforstærkende ud fra det synspunkt, at når man linker regimet til sportslig succes, så styrker man regimet, da en sådan sammenkædning; *"promotes patriotism and loyalty"*¹³³, hvilket sikkert også var intentionen, da Reagan forsøgte noget lignende forud for valgkampen i 1984, som dette afsnit indledte med. Ift. nationale identitet kunne man argumentere for, at denne sammenkædning kan bidrage til at skabe en loyalitet og patriotisme – som Arnold plæderer for – hvilket så kan spille en rolle i en nationale identitet, hvor loyalitet overfor moderlandet og dets leder og patriotisme bliver to vigtige byggesten.

Skal man følge Gorokhovs konklusioner i artiklen, som blev introduceret i forskningsdiskussionen, så er koblingen mellem staten/statslederen og sportslig succes også et element, som nutidens Rusland har videreført fra Sovjettiden, da han argumenterer for, Sovjetunionen i høj grad drog fordel af den spillover-effect, som han argumenterer for, at der opstår, når store sportspræstationer medfører en patriotisme i andre af samfundet områder:

*"In terms of the "spillover effect," the Soviet state benefited from tying sport results to the power of the state"*¹³⁴.

På den vis blev staten også bundet sammen med sportsresultater i Sovjetunionen, ganske som den gør i nutidens Rusland gennem fx de statslige æresbeviser til atleter uddelt af Putin. I forlængelse af det konkluderer Gorokhov desuden, at også den nutidige russiske ledelse – grundet sammenkædning mellem denne og store sportslige resultater - drager fordel af det han kalder "spillover-effekten", da koblingen, som laves fra russisk side medfører; *"that nationalist sentiment or ideology configured and promoted through sports affects non-sporting political processes, actors, and institutions"*¹³⁵.

På den måde kan denne spillover-effekt medføre, at de patriotiske og nationalistiske følelser, som Rusland gerne vil indgyde i befolkningen ifm. sport og sportsbegivenheder, bliver overført til andre sfærer af samfundet, hvilket i så fald vil styrke den nationale identitet byggende på bl.a. patriotisme og nationalisme, da disse grundet spillover-effekten også gør sig gældende i mange andre samfundssfærer og ikke blot i sportens verden. Det kunne fx tænkes, at spillover-effekten kunne have indflydelse på den politiske sfære, og den vej igennem skabe en større loyalitet overfor Putin og hans styre. På den måde kan man fra den russiske topledelses side veksle den patriotisme/nationalisme, som skabes af succes i sportens verden til

¹³³ Ibid, s.138

¹³⁴ Gorokhov: *"Forward"*, s.273

¹³⁵ Ibid, s.280

politisk mønt, da det nationalistiske og patriotiske fokus, som der trækkes ned over sporten og dens succeser, vil kunne smitte af på fx den politiske opbakning til ledelsen gennem den spillover-effekt, som Gorokhov introducerer. Den rationalitet kunne være med til at forklare det store fokus fra russisk side at sammenkoble Putin med den sportslige succes.

7.1.5 SUNDHED

At sport og fysisk aktivitet er både sundt og godt for kroppen og helbredet er hverken en overraskelse eller en nyhed. Af den grund er det heller ikke videre overraskende, at man både i Sovjetunionen og i nutidens Rusland anser sport og physical culture, som motorer for forbedret sundhed og helbredstilstand i landet.

Allerede i 1925 gjorde det kommunistiske parti i en resolution om physical culture klart, at denne havde et helt klart formål om at forbedre sundheden i befolkningen:

*"Physical culture must be an inseparable part of overall political and cultural education, and of public health"*¹³⁶

Baggrunden for dette sovjetiske fokus på at forbedre befolkningens sundhed og helbred skal, ifølge Riordan, findes i, at da kommunisterne tog magten i 1917 "arvede" de et land; *"where disease, epidemics and starvation were common, and where most people had only a rudimentary knowledge of hygiene"*¹³⁷. Samtidig var landet i kaos som følge af både krig og revolution, hvorfor sunde og raske mænd og kvinder til at få landet tilbage på rette spor var en mangelvare. Derfor blev deltagelse i fysisk aktivitet hurtigt en populær strategi, da den både var relativt billig og effektiv ift. at forbedre sundheden og uddanne befolkningen indenfor hygiejne, ernæring og motion. Strategien blev døbt "physical culture", hvilket understreger, at sundhedsfremme og en stærk og aktiv befolkning helt fra introduktionen af physical culture har stået som et fundamentalt element¹³⁸.

Tankegangen om at physical culture skal bruges som motor i udviklingen af en sund, aktiv og stærk befolkning er også i høj grad til stede i dagens Rusland, hvilket afspejles tydeligt i mødereferaterne, da netop udviklingen af en sund og aktiv livsstil i befolkningen gennem physical culture berøres på samtlige af rådets møder. Putin udpensler ganske tydeligt, hvor stor prioritet udviklingen af en aktiv og sund livsstil i befolkningen har i nedenstående:

¹³⁶ Citeret i: Riordan: *"The Political"*, s.16

¹³⁷ James Riordan & Arnd Krüger: *"The International Politics of Sport in the 20th Century"*, E&FN Spon, 1999, s.53

¹³⁸ Ibid, s.54

“We all understand well, we all want Russia to have big, bright sports victories. Such events are needed to maintain the fortitude and patriotic feelings of our citizens, to strengthen the prestige of the country abroad and, most importantly, to promote the values of an active, healthy lifestyle, so that sports can become the choice of millions of our citizens, above all, of course, young people”¹³⁹

Som citatet illustrerer, siger Putin, at store russiske sportssejre er vigtige for både de patriotiske følelser i befolkningen og for landet prestige i udlandet. Vigtigst af alt er dog, at de kan bidrage til at promovere en aktiv og sund livsstil, så sport kan blive en del af landets befolknings dagligdag. På den vis kunne denne udtalelse tyde på, at sport og physical cultures vigtigste opgave er promoveringen af en sund og aktiv livsstil.

På et senere møde gentager Putin denne prioritering ifm. de mange store internationale sportsbegivenheder som Rusland afholder:

“As a matter of fact, the main task of numerous international, national competitions, which in recent years we have been holding at home, in Russia, is precisely to form a culture of a healthy lifestyle”¹⁴⁰.

Citatet illustrerer, at en sund livsstil og dermed en sund og aktiv befolkning er mindst – hvis ikke mere vigtigt – end medaljer. Samtidig viser citatet også noget om rationalet bag afholdelsen af store sportsbegivenheder – man skal simpelthen have promoveret den sunde og aktive livsstil i befolkningen.

På den vis er der nogle klare paralleller til det sovjetiske tankegods omkring sundheds vigtighed i sammenligning med medaljer, hvilket illustreres i af Sovjetunionens første sundhedsminister, Nikolai Semashkos, udlægning af forholdet mellem medaljer og sundhed ift. physical culture fra 1928:

“Physical culture in the Soviet understanding of the term is concerned not only with record breaking, but with people’s physical health”¹⁴¹.

På den måde kan man argumentere for, at nutidens Ruslands høje prioritering af sport og sportsbegivenheders betydning for en sund og aktiv befolkning ligger meget godt i tråd med den sovjetiske forståelse af physical culture og dennes prioritering af sundhed over rekorder. Dermed kan man argumentere for, at nogle af de soft power-værdier, som Rusland gerne vil sætte i centrum – og dermed kan anskues som en del af en national identitet - ifm. afholdelsen af store sportsbegivenheder er værdier

¹³⁹ Mødereferat 1

¹⁴⁰ Mødereferat 9

¹⁴¹ Citeret i: Riordan & Krüger: *“The International”*, s.53

som sundhed og aktiv livsstil. I den henseende bliver de store sportsbegivenheder et public diplomacy-værktøj, som har til formål at få promoveret disse soft power-værdier.

At en stærk befolkning med en sund og aktiv livsstil er et central hovedmål for brugen af sport og sportsbegivenheder i Rusland, og dermed må antages at være vigtige elementer i den nationale identitet, understreger derudover af Rusland politiske mål omkring andelen af befolkningen, som er engagerede i physical culture og sport. Her udlægges ambitionen og fremskridtet i 2014 af Putin:

“Let me remind you that the number of people who systematically engage in physical culture and sports, by 2020, we should grow significantly and make up at least 40 percent of the population of the Russian Federation. Today, this figure is much lower - only 27.5 percent. Yes, of course, these indicators are growing here, they have grown noticeably, but still this is not enough”¹⁴².

Som det fremgår, er ambitionen, at 40 % af befolkningen i 2020 skal være systematisk engageret, mens tallet i 2014 lå på 27,5 %. Selvom procentandelen er stigende, er der ikke nok fart på udviklingen ifølge Putin, hvilket igen understreger den høje prioritet sundhed og en aktiv livsstil har ift. den nationale identitet byggende på en sund og aktiv befolkning.

At udviklingen har fortsat sin positive retning siden 2014 understreges af mødet i 2019, hvor Putin endnu engang opsummerer på udviklingen, og sætter nye mål:

“Over the past 10 years, the number of those who chose sports as a lifestyle, as leisure, has increased from 17 to almost 40 percent and exceeded 54 million people. At the same time, I would like to remind you: by 2024, the goal has been set to involve more than half of Russia's population in regular sports activities”¹⁴³.

Også dette meget store fokus på at involvere enormt store dele af befolkningen i sport trækker visse paralleller til Sovjetunionen, hvor man, ifølge Arnold, forsøgte; *to create the image of mass participation, vastly overestimating the number of people involved in the Spartakiad, with claims that some 23 million took part in the First Summer Spartakiad in 1956 ... 40 million took part in the Second Spartakiad in 1959 ... [and] as many as 66 million people are said to have participated at some stage of the Third Summer Spartakiad during 1963”¹⁴⁴*. Da Sovjetunionen brød sammen fandt man ud af, at disse tal var relativt overdrevne – dette er der ingen hjemmel for at påstå ift. nutidens Rusland og deres høje procentdele af

¹⁴² Mødereferat 3

¹⁴³ Mødereferat 9

¹⁴⁴ Arnold: "Sport", s.136

befolkningen involveret i physical culture sport, men ikke desto mindre viser det, at man i nutidens Rusland også er ganske optaget af, at enorme dele af befolkningen skal være involveret i physical culture og sport, hvorfor tankegodset omkring vigtigheden af dette er gået i arv, så at sige.

Som nævnt ovenfor blev physical culture opfundet i kølvandet på revolutionen i 1917, da man havde brug for sunde og raske folk til at få landet på fode. En af grundene til, at physical culture blev introduceret var, ifølge Riordan, at den ignorance, der havde hersket inden man begyndte at implementere physical culture havde; *"hampered military effectiveness"*¹⁴⁵, hvilket var problematisk, da man i kølvandet på revolutionen; *"expected further attacks"*¹⁴⁶. På den vis havde introduktionen af physical culture i Sovjetunionen altså til formål bl.a. at sørge for, at landets forsvar nok engang blev effektivt. Denne tankegang omkring physical culture som et fænomen der både kan hjælpe til sygdomsbekæmpelse og styrkelse af landets forsvar er også tilstede i nutidens Rusland, hvilket synliggøres i mødereferaterne - bl.a. af følgende udsagn på fra 2016:

*"As the calculations show, with an increase in the number of people involved in physical culture and sports, from the current 32 percent to the planned 40 percent, the damage to the national economy from the most dangerous non-communicable and infectious diseases will decrease by about 90 billion rubles a year, if justified economically"*¹⁴⁷

Ift. den sovjetiske tankegang omkring physical culture som motor for et stærkere forsvar i landet, er denne tankegang også tilstede i nutidens Rusland, hvor Mutko i 2016 tilskriver physical culture en vigtig rolle i samfundet – bl.a. ift. at styrke landets forsvar:

*"I believe that it is an important factor in the development of socio-economic development, the strengthening of defense, the health of the nation and, of course, the quality of life"*¹⁴⁸.

På den vis er de sundhedsfremmende, sygdomsbekæmpende og forsvarsstyrkende potentialer, som man tillagde physical culture i Sovjetunionen også tilstede i nutidens Rusland, hvilket nok engang understreger, hvordan tankegangen om physical culture i nutidens Rusland grundlæggende kraftigt inspireret af tankegangen i Sovjetunionen.

¹⁴⁵ Riordan: *"The Political"*, s.17

¹⁴⁶ Riordan & Krüger: *"The International"*, s.53

¹⁴⁷ Mødereferat 6

¹⁴⁸ Ibid

Sundhedsaspektet ift. at have en stærk og aktiv befolkning med en sund livsstil spiller også ind i den politiske beslutning om at være vært for adskillige store internationale sportsbegivenheder, fremgår det af mødereferaterne. Fx tilskriver Putin Ruslands værtskab af ishockey-VM i 2016 store potentialer ift. at flere især unge – får en mere aktiv og sund livsstil, som dermed i højere grad bliver en del af den nationale identitet:

“This will certainly contribute to (..) a taste for a healthy lifestyle, physical culture, sport, so that our younger generations will be more healthy, focused on an active life position, able to fight for their interests, for the interests of the country”¹⁴⁹.

Citatet illustrerer også, at formålet bag en befolkning med en sund og aktiv livsstil er, at man får en befolkning der kan kæmpe for både egne og landets interesser, hvilket igen trækker tråde til det patriotiske fokus, som ovenstående analyse har afdækket.

På den måde afslører mødereferaterne, at beslutningen om, at man gerne vil være vært for flere store internationale sportsbegivenheder, har en sammenhæng med et ønske om, at en sund og aktiv livsstil bliver en norm i den russiske befolkning, og dermed en del af den nationale identitet.

At ønsket om en sund og aktiv livsstil som en del af den nationale identitet i Rusland har høj politisk prioritet understreges desuden af, at Putin så sent som for et par måneder siden udtalte følgende om fysisk aktivitet og sport:

“Once again I want to emphasize that physical education, sport is not some kind of “fun”, this is an extremely important, state, without any exaggeration, business. The solution of our demographic problems and tasks depends on this, and the health of the nation depends”¹⁵⁰.

Putin betoner dermed, at sport og ”fysisk uddannelse” er ekstremt vigtig ”business”, da det både er løsningen på landets demografiske problemer og samtidig er helt afgørende for hele nationens tilstand, hvilket understreger, at ønsket om en sund og aktiv livsstil som en del af den nationale identitet i Rusland, er en topprioritet for landets ubestridte leder.

7.2 ANALYSE AF ÅBNINGS- OG AFSLUTNINGSCEREMONIER FRA SOCHI 2014 SAMT PRÆSENTATIONSVIDEOER FRA VM 2018

¹⁴⁹ Mødereferat 6

¹⁵⁰ Mødereferat 9

Denne anden del af analysen har til formål at analysere på åbnings- og afslutningsceremonierne ved vinter-OL i Sochi i 2014 og præsentationsvideoerne af værtsbyerne ved VM 2018 i Rusland. Dette gøres i et forsøg på at etablere en viden om, hvilke dele af den russiske historie og kultur – herunder begivenheder, personer, opfindelserne, geografiske steder etc – som Rusland har valgt at inddrage i det visuelle materiale ifm. de store sportsbegivenheder. Dette gøres ud fra en devise om, at når man som værtsland for så store begivenheder som har hele verden og hele den hjemlige befolknings fokus, så får "foræret" en mulighed for at fremstille og promovere de kulturelle og historiske elementer, som man som værtsnation gerne vil slå sig op på. Som nævnt i metodeafsnittet kan sådant statsproduceret materiale; *"være med til at afdække vigtige elementer i en stats selvopfattelse og den heraf afledte interaktioner med omverdenen"*¹⁵¹, ligesom; *"staten gennem effektive fortællinger i den kulturelle sfære kan ændre borgernes levemåde og/eller selvopfattelse"*¹⁵². På den baggrund giver det mening, at en analyse af disse ceremonier og præsentationsvideoer kan bidrage til en forståelse af, hvilke historiske og kulturelle elementer, som den russiske stat gerne vil have indgår som elementer i den russiske nationale identitet, og hvilke værdier landet gerne vil have sat i scene, som de centrale i landets udvikling frem til, hvad Rusland er i dag. At fx åbnings- og afslutningsceremonier kan benyttes til at sige noget om national identitet understreges af, at der i den officielle medieguide ifm. afslutningsceremonien ved vinter-OL i Sochi skrives, at sekvensen "The Magic of Circus" er inddraget, da; *"Russia's circus culture has been a cornerstone of the national identity since the time of Catherine the Great"*¹⁵³.

Åbningsceremonien i Sochi i 2014 varede lige knap tre timer, mens afslutningsceremonien varede lige godt to timer. Derudover varer hver præsentationsvideo af de 11 værtsbyer alle i omegnen af halvandet minut, hvilket i alt løber op i cirka 17 minutter. I et forsøg på at gøre den relativt store mængde materiale en mere overskueligt vil denne del af analysen blive delt op, således, at der i første omgang dykkes ned i åbnings- og afslutningsceremonien fra Sochi og derefter i præsentationsvideoerne. Hver af disse vil blive gennemgået i et forsøg på at finde frem til, hvilke historiske og kulturelle elementer, som er hovedaktørerne i dem, og som dermed må antages at være nogle af de elementer, som Rusland gerne vil have sat i scene, og dermed anser som en del af den nationale identitet i landet.

7.2.1 ANALYSE AF ÅBNINGS- OG AFSLUTNINGSCEREMONIERNE FRA VINTER-OL I SOCHI I 2014

¹⁵¹ Magnussen mf.: *"Visuel historie"* s. 203

¹⁵² Ibid, s.203

¹⁵³ Den olympiske komite: *"Officiel medieguide"* (Afslutningsceremoni), 2014, s.38

Ift. hvordan Rusland iscenesætter landets fortid og trækker på denne er åbningsceremonien interessant fra første sekund. Her ser man jordkloden fra det ydre rum, hvorefter der zoomes ind på Rusland og til sidst Bajkalsøen. Generelt indeholder åbningsceremonien et væld af referencer til rummet, hvor den nok mest gennemgående og synlige er ifm. alle landenes indmarch. Her starter man med at se jorden fra rummet, for derefter at zoome ind på det land, som nu skal gå ind. Også i den sekvens, som i medieguiden hedder "Moscow/The Dream" er rummet i fokus, da der her er adskillige astronauter tilstede, som alle bevæger sig i slowmotion; "*as if they are walking in space*"¹⁵⁴. Astronauterne bærer samtidig på en stor raket, som ligner Vostok-raketten – som var den raket der fik Yuri Gagarin i rummet som den første mand – utrolig meget. Medieguiden fortæller intet om, at det skulle være en direkte afbildning af Vostok-raketten, men umiddelbart ville der være fin ræson i, at det er denne der forsøges afbilledet. Denne tolkning af astronauterne som bærer på Vostok-raketten bliver yderligere underbygget af, at gulvet prydes ordene "first man in space" simultant med at astronauterne entrerer scenen, hvilket er en helt klar og tydelig reference til Gagarin. Også i ceremoniens afsluttende scene er der tydelige referencer til rummet i og med, at hele stadionet forvandles til noget, der kunne minde om en galakse, hvor syv forskellige store 3D-figurer er en; "*representation of the 7 International Winter Sport Federations*"¹⁵⁵. Scenen bevæger sig derefter over i, at den figur der repræsenterer ishockey, og derfor er udformet som en ishockey-spiller, skyder en puck – som tager form som et stjernesud – henover himlen, hvorefter denne puck antænder den olympiske ild. På den vis inddrages også ishockey – som analysen har vist er en vigtig sport i Rusland ift. den nationale identitet og patriotisme – i en helt centralt rolle i ceremonien. Også i afslutningsceremonien er der helt tydelige referencer til rummet og rumpolitik, hvor den mest synlige og gennemgående ceremoniens tre hovedpersonerne. Børnene hedder Luba, Yuri og Valentina. Luba betyder kærlighed på russisk, mens Yuri og Valentina; "*recall the Soviet cosmonauts Yuri Gagarin (the first human to journey into outer space) and Valentina Tereshkova (the first woman to have flown in space)*"¹⁵⁶, hvilket nok engang trækker tydelige tråde til den stolte sovjetiske rumfartsfortid.

Umiddelbart er det svært at komme udenom, at det rumpolitiske fokus, som er et gennemgående tema, er en reference til Sovjetunionens storhedstid indenfor rumpolitik, hvor de efter et intenst kapløb med USA, blev det land som fik sendt den første mand i rummet i skikkelse af Yuri Gagarin. Den eksplicite fremhævnings af Gagarin i både åbnings- og afslutningsceremoni underbygger desuden dette, da netop det faktum, at Gagarin blev den første mand i rummet godt kan anskues som den nok vigtigste milepæl i den

¹⁵⁴ Den olympiske komite: "Officiel mediaguide" (Åbningsceremoni), 2014, s.46

¹⁵⁵ Ibid, s.52

¹⁵⁶ Medieguide (Afslutningsceremoni), s.22

stolte sovjetiske rumpolitik. På den måde trækker ceremonien på det erindringssted, som man kan argumentere for, at personen Gagarin er, og de erindringsfællesskaber og praksisser, som omgiver ham. På den måde bliver stoltheden og nostalgien om Rusland, som det land, der fik sendt den første mand i rummet bevaret og promoveret, og kan den vej igennem bidrage til styrke befolkningens stolthed over fædrelandets store historiske succeser indenfor rumpolitik. I den henseende kan også Bernard Eric Jensens arbejde med historiens tre funktioner inddrages, da man kan argumentere for, at Rusland ved at inddrage rumpolitikken som et gennemgående tema benytter sig af den erindrende funktion, hvor fokus ligger en fortidsfortolkning af landets stolte rumpolitiske fortid. Derudover kan man argumentere for, at også den diagnosticerende funktion er i spil, da man igennem inddragelsen af den rumpolitiske fortid giver seeren – her den hjemlige befolkning - mulighed for at bruge den historiebevidsthed der omringer den historiske og stolte rumpolitik til at forstå sin nutid, da inddragelsen af rumpolitikken åbner op for at forstå, hvorfor Rusland i dag befinder sig, hvor landet gør. Yderligere kan også den anticiperende funktion komme i spil, da man kan argumentere for, at inddragelsen af den historiske sovjetiske rumpolitik kan bidrage med en stolthed og forståelse af, at landet historisk set er en stormagt, når det kommer til rumpolitik, hvilket kan bidrage til, at den hjemlige befolkning kan gøre sig nogle forventninger om, hvordan fremtiden kommer til at se ud. Ved at trække på fortiden og den vej igennem skabe en nostalgi og stolthed kan man forestille sig, at den russiske befolkning ved at få genopfrisket denne stolte del af landets historie vil gøre sig nogle større og mere positive forventninger til en fremtid, hvor Rusland nok engang er en stormagt, som kan opnå banebrydende ting, som det var tilfældet ift. rumpolitikken¹⁵⁷.

Rumpolitikken er ikke den eneste reference til Sovjetunionen. Fx indeholder lydbilledet i åbningsceremonisekvensen, som i medieguiden kaldes "Natasha Rostova's first ball", Eugene Dogas stykke "My sweet and tender beast", som blev benyttet flere gange i både åbnings- og afslutningsceremonierne tilbage i 1980, da Sovjetunionen var vært for OL. På den måde kobles vinter-OL i Sochi i 2014 sammen med Sovjetunionens OL-værtskab i 1980 igennem valget af musik, hvilket illustrerer, at nutidens Rusland trækker på den sovjetiske historie. I afslutningsceremonien trækkes der også tydeligt på arven efter OL i Moskva i 1980 i sekvensen, som hedder "Mirror World". Her ses vinter-OL 2014s tre officielle maskotter – haren, leoparden og bjørnen – hvor sidstnævnte er interessant ift. koblingen til OL 1980 i Sovjetunionen. Dengang var det den berømte maskot Misha, der var den officielle maskot, hvilket allerede der indikerer en sammenhæng. Sammenhængen bliver gjort meget tydelig og eksplicit i sekvensen igennem musikken da; "*The Polar Bear hears 'Goodbye Moscow' by Aleksandra Pakhmutova, played in the Closing Ceremony for the Moscow 1980*

¹⁵⁷ Warring: "Erindring" s. 9

*Olympic Games, which triggers memories of his ancestor, Misha the mascot*¹⁵⁸. På den måde bringes hele det erindringsfællesskab og den erindringspraksis der omgærder erindringsstedet i form af maskotten Misha fra 1980-olympiaden i spil, hvilket ud fra et erindringspolitisk perspektiv kan tjene som magtmiddel med formål af opretholde sovjet-maskotten Misha som erindringssted. På den måde kan man argumentere for, at Rusland igennem denne sekvens – i Halbwacks termonologi - forsøger at; *opretholde gruppens kollektive erindring og identitet*¹⁵⁹, hvor "gruppen" i denne henseende er den russiske befolkning.

Derudover indeholder sekvensen "Natasha Rostova's first ball" fra åbningsceremonien også musikstykket "Red Marquee" af den anerkendte og hædrede sovjetiske komponist Aleksander Zatsepin, som bl.a. modtog den sovjetiske "medal for distinguished labour"¹⁶⁰, hvilket ligeledes trækker tydelige tråde til den sovjetiske fortid. I det hele taget er lyd billedet i åbningsceremonien meget benyttet ift. at trække på den sovjetiske fortid – fx spilles også musikstykket "Siberiade" af Eduard Artemiev, som er musikken til en kendt sovjetisk film af samme navn, ligesom også "the sabre dance", som er et kendt stykke fra sovjetisk ballet også indgår i scenen¹⁶¹. Derudover indgår også musikstykket "Time, Forward!" af Georgiy Sviridov, som er musikken fra en kendt sovjetisk film fra 1965 af samme navn, hvilket igen er bevis for, at der trækkes på den sovjetiske fortid. Sådanne lidt "skjulte" referencer fanger den internationale seer næppe, men er man derimod vokset op i Sovjetunionen er der ingen tvivl om, at musikken er velkendt, hvorfor inddragelsen kan medvirke til at skabe en nostalgi og en stolthed over landets kulturelle fortid. Også i den del af ceremonien som i medieguiden kaldes "Moscow/The Dream" vrimler det med sovjet-referencer. Denne del af ceremoniens formål er at afbillede Sovjetunionen efter 2. verdenskrig, hvor; *"hope and progress permeate a Soviet cityscape"*¹⁶². En central figur i scenen figuren "Uncle Styopa", som er en meget kendt sovjetisk tegneseriefigur, som i ceremonien spilles af den mangedobbelte russiske verdensmester i sværvægtsboksning, Nikola Valuev¹⁶³. Igen en Sovjet-reference, som måske ikke får mange klokker til at ringe hos den internationale seer, men som til gengæld er tydelig sovjet-reference for den russiske seer. Denne megen inddragelse af elementer, som den internationale seer næppe fanger, kunne indikere, at ceremonien også i høj grad har et hjemligt sigte, og skal fungere som noget der kan skabe nostalgi og

¹⁵⁸ Medieguide (afslutningsceremoni), s.46

¹⁵⁹ Warring: "Erindring" s. 17.

¹⁶⁰ Medieguide (åbningsceremoni), s.40

¹⁶¹ Ibid, s.45

¹⁶² Ibid, s.44

¹⁶³ Ibid, s.44

samling i landet omkring befolkningens fælles fortid. En mere alment kendt sovjetisk reference er også tilstede i scenen, da hammer og sejl flere steder bliver vist frem, og dermed fungerer som en slags almenkendt reference til Sovjet-tiden. I "Moscow/The Dream"-sekvensen fra åbningsceremonien er der derudover en interessant betragtning at gøre sig. Sekvensen skal som nævnt fremstille, hvordan håb og fremskridt gennemsyrede Sovjetunionen post 2. verdenskrig. I sekvensen indgår der bl.a. 50 konstruktionsarbejdere ligesom også mange andre grupper som fx kontorarbejdere, politifolk og studerende er tilstede. Simultant bliver der med store bogstaver skrevet ordene "work hard", hvilket må antages at være en værdi, som man fra russisk side gerne vil have sat i fokus og bundet op på denne periode af landets historie. Værdien om at være hårdtarbejdende var også en af de værdier, som i mødereferaterne blev fremhævet som en af de vigtigste afkast af physical culture. På den vis er der her en synlig sammenhæng mellem en værdi – som tilsyneladende er vigtig for Rusland at iscenesætte ifm. tolkningen af den sovjetiske fortid i åbningsceremonien – og de værdier, som man på møderne i "The Council for the Development of Physical Culture and Sport" italesætter som physical cultures centrale opgave at frembringe. Ved at inddrage værdien i tolkningen af landets fortid skabes der også igennem åbningsceremonien en historisk bevidsthed om, at hårdt arbejde altid har været en grundsten i den russiske nationale identitet – også dengang landet hed Sovjetunionen.

Ceremonierne indeholder dog også referencer til zar-styret, hvilket står i en slags opposition til sovjet-tiden, da netop zar-styret var det, der blev lavet revolution imod under revolutionen i 1917, som førte til dannelsen af Sovjetunionen. Bl.a. indeholder åbningsceremonien en hel sekvens, der er dedikeret til Peter den Store, som netop var zar og senere kejser af Rusland. Sekvensen starter med, at hele arenaens gulv via visuelle effekter bliver forvandlet til et hav, hvor en stor flåde anført af Peter den Store krydser over havet, hvilket kunne tænkes at skulle symbolisere Peter den Stores militære sejr over det Osmanniske Rige i slutningen af 1600-tallet, som ekspanderede det russiske imperie ved at åbne Sortehavet for Rusland. Det imperiale fokus på Peter den Store beskrives i den officielle medieguide, som; "*It is the time of Peter the Great, the late 17th century tsar who expanded the Russian empire*"¹⁶⁴. Den store flåde som i ceremonien sejler henover gulvet anført af Peter den Store bliver i medieguiden beskrevet som et billede, der skal vise Peter den Stores bedrifter ift. skabelsen af en stærk hær og flåde:

¹⁶⁴ Ibid, s.38

*"Among Peter the Great's sweeping changes to Russia were the reorganization of the army and the creation of a strong navy; and tonight the audience experiences the military regime as a multidimensional, oversized diorama"*¹⁶⁵.

Herefter fortsætter sekvensen med, at en stor gruppe statuer kommer marcherende ind i en visuel byplantegning af Skt. Petersborg, som netop blev grundlagt af Peter den Store. Samtidig ses skyggen af den velkendte rytterstatue af Peter den Store. Sekvensen fokuserer en del på, hvordan Peter den Store reformerede Rusland – både militært/imperialt, men også i en bredere kontekst, hvilket er tydeligt i medieguiden, som beskriver, at han; *"reformed the nation with science and modern standards, including an updated alphabet, the first Russian newspaper and the city of St. Petersburg"*¹⁶⁶.

Netop fokuspunktet med, at Peter den Store opdaterede landets alfabet trækker på sin vis tråde til åbningsceremonien allerførste indslag, hvor det russiske alfabet gennemgås og hvert bogstav kobles til vigtige opfindelser, personer etc i den russiske historie, hvilket på den måde knytter sig an til Peter den Store. Peter den Store selv bliver også nævnt i den indledende sekvens med alfabetet, da der under bogstavet "O" vises et billede af ham på sin hest og med flåden i baggrunden med ordene "Russian Empire".

På den baggrund kan man derfor sige, at Peter den Store fremstilles i et positivt imperialistisk lys i åbningsceremonien, hvilket er ganske interessant, når man samtidig har i bagehovedet, at Rusland i kølvandet på vinter-OL i Sochi annekterede Krim, og derfor også viste tydelige imperiale træk, hvilket Elsborg også bider mærke i, i sin artikel med ordene:

*"Med Putins efterfølgende aktivistiske udenrigspolitik i Ukraine og Syrien er det blevet mere og mere nærliggende at se den gennemgående inddragelse af zaren Peter den Store som et udtryk for Putins militære ekspansionspolitik"*¹⁶⁷

Den betragtning er interessant, når man husker på, at Grix og Kramareva i forskningsdiskussionen argumenterede for; *"the idea that the hosting of the Sochi Games and the annexation of Crimea were mutually reinforcing events towards laying the foundations of an emergent new viable national identity"*¹⁶⁸. Grix og Kramareva argument er, at vinter-OL i Sochi skulle fungere som et arrangement som samlede den

¹⁶⁵ Ibid, s.38

¹⁶⁶ Warring: "Erindring", s.9

¹⁶⁷ Elsborg: "Putins", s.120

¹⁶⁸ Grix & Kramareva: "The Sochi", s.1

russiske nation og styrkede den nationale identitet, som så ville resultere i et stærkt og samlet folk, som støttede deres leder ift. Rusland imperiale stormagtsambitioner, som kom til udtryk på bagkant af vinter-OL via annekteringen af Krim, som så igen skulle bidrage til at styrke denne nye nationale identitet, således at de begivenheder jf. ovenstående citat blev "mutually reinforcing towards laying the foundations of an emergent new viable national identity". Holder Grix og Kramarevas tese vand er det derfor interessant, at Rusland benytter åbningsceremonien til at opretholde Peter den Store og hans imperiale bedrifter, som et erindringssted i den russiske befolkning. I det lys giver mening at koble Bernard Eric Jensens anticiperende funktion til sekvensen med Peter den Store, da denne netop bygger på, at mennesket kan bruge sin historiebevidsthed til at gøre sig nogle forventninger til fremtiden¹⁶⁹. Den historiebevidsthed der lanceres i sekvensen omhandler Peter den Store og hans imperiale bedrifter. Denne historiebevidsthed iscenesætte qua inddragelsen og det store fokus på Peter den Store i åbningsceremonien, som en central og vigtigt del af Ruslands historie og baggrund for, hvorfor landet ser ud som det gør i dag. Med denne historiske bevidsthed om Peter den Store imperiale fortræffelighed, kan man derfor i teorien, argumentere for, at den spiller ind ift. at befolkningens forventninger om, hvordan fremtiden ser ud, og at den spiller ind på en sådan måde, at forventninger vil være mere tilbøjelige til/mere støttende omkring en imperialistisk og ekspanderende udenrigspolitik, som den Putin demonstrerede umiddelbart bagefter med annekteringen af Krim. I en teoretisk optik kan man argumentere for, at Putin trækker på Peter den Stores arv og dermed trækker nogle paralleller mellem sit eget lederskab og nogle af de elementer, som karakteriserede i Peter den Stores lederskab.

Et andet element som også står i en slags opposition til sovjet-tiden findes i åbningsceremoni-sekvensen som i medieguiden kaldes "Festivity". Her svæver ceremonien hovedperson, pigen Luba, rundt oppe i luften alt imens; "*something is building below: the dancing, helium-filled inflatables have suddenly become the onion domes, tent roofs and gables of Russian architectural icon St. Basil's Cathedral*"¹⁷⁰.

St. Basil-katedralen er dermed tilstede i åbningsceremonien, som et symbol på den russisk-ortodokse tro, hvilket er et klart brud med sovjet-tiden, og som, ifølge Elsborg, viser, at kirken under Putin har vundet indflydelse: "*Under sovjetisk styre blev den ortodokse kirke undertrykt, men har igen under Putin fået en fremtrædende plads og er tæt knyttet til regimet*"¹⁷¹. Den udvikling vidner, ifølge Elsborg, om; "*at gamle konservative og religiøse værdier har fået en vigtig rolle i Putins genrejsning af Rusland efter*

¹⁶⁹ Ibid, s.9

¹⁷⁰ Medieguide (Åbningsceremoni), s.36

¹⁷¹ Elsborg: "*Putins*", s.121

*Sovjetunionens opløsning i 1991*¹⁷². Igen er der en interessant parallel at drage til Peter den Store, da han i sin tid var manden, der fik kirken integreret i staten, hvilket allerede dengang og år frem åbnede op for et samspil mellem kirken og staten, som John Anderson beskriver således:

*“It was Peter the Great who effectively turned the Orthodox Church into a department of state (...). In consequence the Orthodox Church came to be seen as a pillar of the state and, (...) its bishops were important dignitaries who could use their position to pursue church ends, such as supporting tight restrictions on religious minorities”*¹⁷³.

Den udvikling der er sket siden Sovjetunionens sammenbrud, og som der virkelig er blevet sat fart på under Putins ledelse har nogle klare paralleller til Peter den Stores integration af kirken i staten, da der i Rusland specielt siden 2011-2012 har været gang i en udvikling, som har bundet stat og kirke mere og mere sammen, ifølge Anderson:

*“What has happened since the electoral crisis of 2011–2012 is that the Putin administration has felt a more active and urgent need to build constituencies of support than hitherto, as a counter-weight to the younger, educated sections of the urban population, some of whom were starting to question the Kremlin’s right to choose leaders on its behalf. In these circumstances it has seen the Russian Orthodox Church as a natural support, and for that reason has been more open to supporting church backed preferences on abortion, gay rights, the defence of the feelings of believers, and even open to the possibility of giving the church a defined if symbolic constitutional status. In return the church leadership has become a keen advocate of church-state partnership and an even more uncritical supporter of the Putin administration”*¹⁷⁴.

Som de to ovenstående citater åbenbarer, så er der altså visse ligheder med den rolle kirken spillede fra Peter den Store integrerede den ind i staten og den rolle, som kirken er begyndt at spille under Putin. Fx nævnes det, at biskopperne efter Peter den Stores integration af kirken ind i staten kunne bruge deres position til at forfølge kirkelige mål, som fx stramme restriktioner for religiøse minoriteter, hvilket er meget enslydende med kirkens rolle under Putin, da den her pga. samspillet mellem stat og kirke har fået lettere ved at få opbakning fra staten ift. kirkens ønsker til bl.a. abort og homoseksualitet. På den vis kan man altså argumentere for, at Putin styre også ift. den russisk ortodokse tro lader sig inspirere af Peter den Store og

¹⁷² Ibid, s.120

¹⁷³ John Anderson: *“Putin and the Russian Orthodox Church: Asymmetric Symphonia?”*, Journal of International Affairs, Vol. 61, 2007, s.185

¹⁷⁴ John Anderson: *“Religion, state and ‘sovereign democracy’ in Putin’s Russia”*, Journal of Religious and Political Practice, 2016, s.263

dennes måde at forvalte forholdet mellem stat og kirke, hvilket også er synligt i åbningsceremonien, hvor den kendte russisk ortodokse St. Basil katedral benyttes som referencepunkt, og dermed bliver en del af et historiebrug, som kan tjene det formål at linke Putin til nogle af de ting der karakteriserede Peter den Store.

7.2.2 ANALYSE AF PRÆSENTATIONSVIDEOERNE AF VÆRTSBYER FRA VM 2018

Som det fremgår af ovenstående analysedel var de hovedtematikkerne som der blev refereret en del til i åbnings- og afslutningsceremonier fra vinter-OL i Sochi 2014 følgende: Rumpolitik, sovjet-tiden, Peter den Store og den russisk ortodokse kirke, hvorfor dette speciales analytiske fund i hovedtræk kan erklære sig enige med Elsborgs analyse, da han ligeledes konkluderede, at disse fire tematikker var gennemgående ifm. åbnings- og afslutningsceremonierne. Når man ser ceremonierne igennem og læser de officielle medieguides er det ikke videre overraskende, da de fire tematikker fremgår ganske eksplicit i begge dele, hvilket vanskeliggør andre konklusioner. Disse fire tematikker er også tilstede i præsentationsvideoerne, som dog også åbner op for nye perspektiver.

Efter en grundig gennemgang af de 11 værtsbyer forskellige præsentationsvideoer er der især én ting, som træder meget tydeligt frem: Den russisk-ortodokse kirke. Uden undtagelse bliver der i alle 11 præsentationsvideoer brugt en relativ pæn andel videoerne på at vise de forskellige byers russisk-ortodokse katedraler frem – fx Kazan-katedralen i St. Petersborg, Cathedral of Christ the Savior i Kaliningrad og naturligvis St. Basil-katedralen i Moskva, som også indgik i åbningsceremonien fra 2014¹⁷⁵. Først ses katedralerne udefra i alt deres pragt med farverige/guldbelagte tårne, inden man tages på en lille rundtur indenfor, bakker op om den pointen om, at kirken under Putin har fået en fremtrædende rolle, og at forholdet mellem stat og kirke er blevet tættere. På den vis fylder den russisk-ortodokse tro mere i præsentationsvideoerne end i åbnings- og afslutningsceremonierne, da den i præsentationsvideoerne fra 2018 spiller den absolutte hovedrolle. Det øgede fokus på kirken kunne indikere, at forholdet mellem staten og kirken i Rusland er blevet tættere i perioden fra vinter-OL 2014 til 2018, hvor VM blev afholdt. Anderson argumenterer, som nævnt ovenfor, for at kirken og staten er blevet knyttet tættere sammen pga. Putin-administrationens behov for at bygge en støttekreds er blevet større end tidligere, for at skabe en modvægt til de samfundsgrupper som er begyndt at stille spørgsmål ved måden landet styres på¹⁷⁶. Dermed kunne et bud på grunden til det øgede fokus være, at den russiske topledelse har vurderet, at

¹⁷⁵ Præsentationsvideo 6, 2, 4, 5 og 11

¹⁷⁶ Anderson: "Religion, state", s.263

behovet for denne modvægt er vokset yderligere siden 2014, hvilket så kommer til udtryk i, at kirken er den absolutte hovedrolleindehaver i de præsentationsvideoer fra VM 2018.

Også rumpolitikken er et relativt stort tema i præsentationsvideoerne, hvilke ligeledes bakker om de ræsonnementerne fra analysen af åbnings- og afslutningsceremonierne fra Sochi 2014. Især i Samaras præsentationsvideo er referencerne til rumpolitikken tydelige, da både Soyuz Rocket-monumentet, som er en hyldest til Samaras raketbyggere, som byggede raketten, som sendte Gagarin i rummet, og Samara Space Museum udgør en central del af videoen¹⁷⁷. I Saransk er der også en reference til rumpolitikken qua Alexander Pushkin-monumentet¹⁷⁸. Pushkin var en stor russisk forfatter, som har fået en planet (2208 Pushkin) opdaget af det sovjetiske rumprogram opkaldt efter sig¹⁷⁹. Også i præsentationsvideoen af Moskva er der adskillige referencer til Sovjetunionens succesfulde rumprogram – fx vises det enorme Yuri Gagarin-monument, ligesom også det store Vostok Rocket Monument, der hylder raketten der fik Gagarin i rummet bliver fremvist¹⁸⁰. På den måde spiller rumpolitik en central rolle i præsentationsvideoerne, ligesom i åbnings- og afslutningsceremonierne i Sochi.

Ligesom ved ceremonierne fra Sochi er Peter den Store også en gennemgående figur i præsentationsvideoerne. Fx vises der i Kaliningrad en Peter den Store-statue¹⁸¹, ligesom han også er rigt repræsenteret i præsentationsvideoen fra Skt. Petersborg. Her fremvises en stor Peter den Store-rytterstatue i indledningen, inden også Peterhofs Palace, som han stod bag opførelsen af, også fremvises detaljeret, inden videoen til slut igen fremviser endnu to statuer af Peter den Store, hvilket virkelig medvirker til at gøre ham til det helt centrale tema i Skt. Petersborg, og som dermed medvirker til at fastholde Peter den Stores person som et russisk erindringssted¹⁸². Også i Moskva er Peter den Store inddraget, i og med, at videoen fremviser den velkendt og enorme statue af Peter den Store og hans imponerende flåde, hvilket nok engang trækker på Peter den Store imperiale betydning for landet¹⁸³.

Ift. referencerne til sovjet-tiden danner sig der et interessant billede, når man ser præsentationsvideoerne og sammenligner med åbnings- og afslutningsceremonierne. Det interessante ligger i referencerne til Josef Stalin. I åbnings- og afslutningsceremonierne fremgår personen Stalin på intet tidspunkt – der er referencer

¹⁷⁷ Præsentationsvideo 3

¹⁷⁸ Ibid, 5

¹⁷⁹ Lutz Schmadel: *"Dictionary of Minor Planet Names"*, Springer, 1997, s.285

¹⁸⁰ Præsentationsvideo 11

¹⁸¹ Ibid 2

¹⁸² Ibid 6

¹⁸³ Ibid 11

som fx hammer og sejl, som givetvis giver associationer til Stalins styre, ligesom også Elsborg påpeger, at der i åbningsceremonissekvensen "Moscow/The Dream" bliver afbilledet skyskraberne "De Syv Søstre", som også er kendt som "Stalins Syv Søstre"¹⁸⁴. På den vis kan man argumentere for, at referencerne til Stalin i åbnings- og afslutningsceremonierne er "skjulte", og kræver et godt kendskab til landets historie, hvis de skal opdages. Referencerne i præsentationsvideoerne fra VM 2018 er en del mere eksplicite. Fx bliver Stalins ansigt afbilledet ganske tydeligt to gange. Første gang er i Samaras præsentationsvideo, hvor Stalins ansigt bliver afbilledet i en stor mosaik, ligesom videoen også giver en rundtur i Stalins bunker, som befinder sig i Samara, og som skulle tages i brug i nødstilfælde¹⁸⁵. Anden gang er i Moskvas video, hvor et portræt af Stalin fra Moskvas metro ligeledes vises tydeligt frem – en metro som i øvrigt også er en reference til Stalin-tiden, da den blev bygget her på foranledning af netop Stalin:

*"Stalin involved himself in all details of construction; how to build sidewalks, how to build bridges, (...). And, of course, how to build a subway"*¹⁸⁶.

"Stalins Syv Søstre" vises også frem af flere omgange i Moskvas præsentationsvideo¹⁸⁷. På den vis er fremvisningen af Stalin tydeligt mere eksplicit og direkte i præsentationsvideoerne end tilfældet er i åbnings- og afslutningsceremonierne, hvor referencerne var mere skjulte og krævede et indgående kendskab til landets historie, hvis man skulle fange dem. Den forskel kunne lidt lavpraktisk muligvis hænge sammen med den forskellige eksponering der omgærder hhv. åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer af værtsbyerne. Alt andet end lige må den eksponering og store mediebevågenhed, der omgiver åbnings- og afslutningsceremonier til et vinter-OL være væsentlig større end den, som omgiver præsentationsvideoer til værtsbyer under en VM-slutrunde. Man kunne derfor argumentere for, at det er lidt mindre risikofyldt at være mere eksplicit i referencerne til Stalin i præsentationsvideoer end det ville være i åbnings- og afslutningsceremonier, som fjernsynstransmitteres til hele verdenen og som følges af millioner af mennesker verden over. Stalin er trods alt en ganske kontroversiel person i verdenshistorien med millioner af liv på samvittigheden, hvorfor det ville give mening, at man fra russisk side holdte lidt igen med fremvisningen af ham til så promoveret og mediedækkede begivenheder som olympiske åbnings- og afslutningsceremonier. Elsborg kommer også ind på inddragelsen af Stalin i Sochi og til VM, men behandler i højere grad end tilfældet er i dette speciale, åbnings- og afslutningsceremonierne og VM

¹⁸⁴ Elsborg: "Putins", s.126

¹⁸⁵ Præsentationsvideo 3

¹⁸⁶ Andrew Jenks: "A Metro on the Mount: The Underground as a Church of Soviet Civilization", Technology and Culture, Vol. 41, 2000, s.706

¹⁸⁷ Præsentationsvideo 11

præsentationsvideoerne som en samlet empiri, hvorfor han ikke diskuterer det faktum, at Stalin-referencerne er skjulte i Sochi og meget mere eksplicitte til VM. Hans pointe om den generelle inddragelse af Stalin i Sochi og til VM kan dog bruges ift. i det mindste at forklare, hvorfor Stalin overhoved bliver refereret til på et mere generelt plan. Hans pointe er, at Putins Rusland; *"har gjort en stor indsats for at genoprette Stalins image hos det russiske folk"*¹⁸⁸. Dette er strategien, da Putin, ifølge Elsborg, er af den overbevisning, at historisk uddannelse er et vigtigt redskab i hans kamp for at legitimere sin personlige autoritet og hans tilgang til at opbygge og modernisere staten, hvilket; *"For Putin betød dette en fortælling, der forherligede den sovjetiske periode"*¹⁸⁹. Den tankegang alene forklarer dog ikke forskellen i tydeligheden af Stalin-referencer i hhv. åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer, hvorfor dette speciales bud på forskellen er, at præsentationsvideoerne i den henseende har været et mere oplagt valg af medium til forherligelsen af den sovjetiske periode, da de stadig når relativt bredt ud og kan medvirke til Putins strategi om legitimering af sin personlige autoritet uden at skabe et ramaskrig, som fremvisningen af Stalin i egen høje person til en olympisk åbningsceremoni kunne have gjort.

Elsborg sig desuden en anden interessant betragtning ved at fastlå, at en af de metoder, som Putins Rusland har brugt til at genoprette billedet af Stalin er ved at fremhæve Stalin som; *"den store leder, der førte Sovjetunionen til sejr i Den Store Fædrelandskrig, som 2. verdenskrig er kendt som i Rusland"*¹⁹⁰. Dermed etableres et link imellem Stalin og sejren i 2. verdenskrig, hvorfor man kan argumentere for, at såfremt denne strategi er lykkedes, så er hyldester til 2. verdenskrig i teorien en indirekte reference til Stalin. Præsentationsvideoerne til VM 2018 indeholder adskillige referencer til Sovjetunionens succeser i 2. verdenskrig, hvilket er et tema som Elsborg ikke berører. I Volgograd – der tidligere hed Stalingrad, og derfor har en central rolle i det russiske narrativ om krigen qua Stalingradslagetets afgørende betydning – ser man bl.a. en stor obelisk kaldet "memorial 10th NKVD Division", som er hædrer den 10. division i NKVDs heroisk kamp i forsvaret af Stalingrad¹⁹¹. Derudover fremvises den enorme statue "The Motherland Calls" og kirken "Church of all Saints" ligeledes – disse minder begge de sovjetiske soldater, som faldt under slaget om Stalingrad¹⁹²¹⁹³.

¹⁸⁸ Elsborg: "Putins", s.128

¹⁸⁹ Ibid, s.128

¹⁹⁰ Ibid, s.128

¹⁹¹ Ministry of Internal Affairs: "Warriors", vvmvd.ru

¹⁹² Raymond Limbach: "Battle of Stalingrad", 2019

¹⁹³ Præsentationsvideo 1

Dermed er disse indirekte referencer til Stalin, såfremt Putins strategi, som Elsborg introducerer, om at genrejse et positivt billede af Stalin i befolkningen ved at koble ham sammen med Sovjetunionens sejr i 2. verdenskrig, er lykkedes. I så fald er der naturligvis tale om en mere "skjult" reference, hvis forståelsesgrundlag hviler på, at man som russisk borger er blevet "masseret" af det russiske narrativ, der kobler Stalin til 2. verdenskrigs sovjetiske sejr. Fokusset på Sovjetunionens sejr i 2. verdenskrig er derimod slet ikke tilstede i åbnings- og afslutningsceremonierne. Samme billede gjorde sig til dels også gældende ift. Stalin, hvorfor det åbner for en tolkning af præsentationsvideoerne som værende væsentligt mere "Stalinvenlige" end åbnings- og afslutningsceremonierne. Dette kunne indikere, at præsentationsvideoerne i højere grad end ceremonierne indgår i Ruslands strategi om at genoprette Stalins image i den russiske befolkning, og dermed gør sovjet-tiden under Stalin til en mere integreret del af den russiske identitet. Hvis man følger Elsborgs konklusion om, at Putin anser historisk uddannelse byggende på en forherligelse af sovjet/Stalin-tiden, som en måde at legitimere sin personlige autoritet, kan man rent historiebrugsteoretisk argumentere for, at Rusland forsøger at genoprette og/eller reparere på Stalin som erindringssted ud fra en erindringspolitisk interesse, da erindringspolitik bl.a. udføres med henblik på at kontrollere og styre andre sådan, at den kan opretholde eller omforme erindringssteder, så de tjener det ønskede formål¹⁹⁴. På den vis stemmer Ruslands strategi om, at omforme/reparere på Stalin som erindringssted i et forsøg på øge Putins personlige autoritet godt sammen med teorien om erindringspolitik, da Putins strategi ift. Stalin netop har til formål at omforme erindringsstedet Stalin, således, at det tjener som magtmiddel for målet om en øget personlig autoritet til Putin.

7.2.3 SAMMENLIGENDE OPSUMMERING AF ANALYSEN AF ÅBNINGS- OG AFSLUTNINGSCEREMONIER FRA VINTER-OL I SOCHI 2014 OG PRÆSENTATIONSVIDEOER FRA VM 2018

Med analysen af mødereferaterne fra "The Council for the Development of Physical Culture and Sport", åbnings- og afslutningsceremonier fra Sochi 2014 og præsentationsvideoerne af værtsbyerne fra VM 2018 på plads, er det nu tid til at dykke lidt ned, hvilke forskelle og ligheder der er fremkommet i analysen af hvilke forskellige historiske og kulturelle elementer, som er sat i fokus.

I analysens første del afspejlede mødereferaterne en helt klar tendens til en tilbagevending til den måde, hvorpå man tænkte sport og physical culture i Sovjetunionen – både rent praktisk strukturmæssigt og konkurrencemæssigt, men så sandelig også ift. physical cultures potentialer ift. (ud)dannelse af landets borgere til værdige borgere med de rette værdier, så som patriotisme og stolthed over fædrelandet,

¹⁹⁴ Warring: "Erindring", s.16

ligesom også physical cultures potentiale ift. at skabe en stærk befolkning med en sund og aktiv livsstil, som er klar til at forsvare moderlandet, er meget identisk med tankegangen i Sovjetunionen. Derudover viste mødereferaterne en klar tendens til at trække på den sovjetiske sportsarv gennem fokus på bl.a. ishockey og sambo, økonomisk-materiel base, selve rådets navn og de mange genindførte sovjetiske konkurrencer, programmer og lignende, som fx GTO-programmet..

På den baggrund giver det mening at fastslå, at mødereferaterne rummer en helt klar kobling til Sovjetunionen, hvilket kommer til udtryk i rådets mange diskussioner om vigtigheden af bevarelsen/genindførslen af sovjetiske traditioner og mere generelt hele tankegangen på physical culture-området. I den henseende er der en interessant forskel ift. åbnings- og afslutningsceremonierne præsentationsvideoerne, hvor zar-tiden har en fremtrædende rolle, da dette står i opposition til mødereferaterne, hvor zar-tiden på ingen måde er tilstede i diskussionerne. Som analysen viste træder zar-tiden frem til åbnings- og afslutningsceremonierne og i præsentationsvideoerne primært gennem tydelige og klare referencer til Peter den Store og den russisk-ortodokse kirke. På den vis træder der en klar forskel på mødereferaterne og åbnings- og afslutningsceremonierne og præsentationsvideoerne frem ift. hvilke dele af landets historie der trækkes på. Ganske vist er møderne i "The Council for the Development of Physical Culture and Sport" offentligt tilgængelige, men alligevel er der nok en vis rimelighed i at antage, at disse mødereferater har en meget lille mediebevågenhed og generel eksponering – i hvert fald hvis man sammenligner med olympiske åbnings- og afslutningsceremonier og officielle præsentationsvideoer af værtsbyerne til en VM-slutrunde i fodbold. På den baggrund kan man argumentere for, at ceremonierne og præsentationsvideoerne er bedre forummer til at nå bredt ud til den russiske befolkning med budskabet om en sammenkædning af Putin og Peter den Store/zar-tiden. En anden grund til zar-tidens manglende tilstedeværelsen i mødereferaterne kan naturligvis også skyldes, at zar-tiden helt grundlæggende måske ikke har alverden at gøre med sport og physical culture, som netop er de områder, som rådet dækker – her har sovjettiden mere at byde ind med pga. dens store fokus på bl.a. physical culture. Man kan argumentere for at sammenkædning mellem Putin og Peter den Store/zar-tiden ikke har en direkte sportslig relevans, hvorfor det ikke diskuteres i rådet, men at sport i højere grad "bare" er et medium, hvorigennem budskabet kan udbredes, da store begivenheder som vinter-OL og VM i hjemlandet er naturlige platforme til at nå ud til store dele af den russiske befolkning med budskabet om et link mellem Putin/nutidens Rusland og Peter den Store/zar-tidens Rusland.

Der er dog også ligheder at spotte de tre empiridele imellem. Alle tre rummer nemlig referencer til sovjet-tiden – dog fylder sovjet-tiden, som den eneste del af landets historie noget på møderne, hvor der fokuseres enormt meget på at trække på den sovjetiske arv og "genbruge" en bred palet af forskellige

sovjetiske tiltag, programmer og tankegange. Sovjet-tiden er også tilstede i åbnings- og afslutningsceremonierne – her er referencerne dog mere nedtonet og hovedvægten på Sovjet-referencerne ligger på rumpolitikken, mens fx Stalin kun er tilstede i meget få og meget skjulte referencer, som den internationale seer sandsynligvis slet ikke vil ligge mærke til, mens den russiske/tidligere sovjetiske borger givetvis noget lettere vil fange referencen. På den måde står ceremonierne lidt i kontrast til rådets møder, da der her er entydigt fokus på at fremhæve alt det der kan bruges fra en sovjetisk arv, og få det implementeret i nutidens Rusland. Man kan argumentere for, at denne forskel skal findes i den enorme eksponering der omgærdet olympiske åbnings- og afslutningsceremonier, da det af mange iagttagere og seere sandsynligvis vil virke meget kontroversielt at bygge ceremonierne op som én stor hyldest til sovjet-tiden, som bl.a. blev tegnet af en så kontroversiel historisk skikkelse som Stalin. Så er det alligevel mindre kontroversielt at bygge ceremonierne mere op som en fortælling om landets historie med fokus på Peter den Store og zar-tiden, og så lade sovjet-tiden indgå som en del i denne fortælling, hvor fokus så ligges på rumpolitikken, som hyldest til tiden. Rumpolitikken må siges at være et langt mere legitimt og ukontroversielt tema at hylde sovjet-tiden med end med inddragelsen af fx Stalin.

Til gengæld er Stalin langt mere udpræget visuelt tilstede i præsentationsvideoerne, hvilket understreger Elsborgs pointe om, at man fra russisk side forsøger at genoprette Stalins image i befolkningen. Som nævnt tidligere kan forskellen ift. Stalin som referencepunkt for sovjet-tiden givetvis findes i, at præsentationsvideoerne trods alt er væsentlig mindre eksponeret end åbnings- og afslutningsceremonierne, hvor det i disse ganske enkelt ville være for voldsomt at buldre frem med Stalin-referencer og store hyldeste til ham, som billedet på Sovjetunionens succeser.

Der er dog omvendt heller ingen tvivl om, at Rusland ikke forsøger at skjule den sovjetiske fortid i hverken åbnings- eller afslutningsceremonier. Fx fremstilles de sovjetiske storbyer i sekvensen "Moscow/The Dream" helt entydigt som velfungerende metropoler, hvor; "*hope and progress permeate a Soviet cityscape*"¹⁹⁵, ligesom også det helt klare fokus på Sovjetunionens store succeser indenfor rumpolitik også spiller en klar hovedrolle. På den måde er der en tydelig sammenhæng mellem ceremonierne og mødereferaterne, da begge dele benytter sig af en diskurs, som bygger på en stolthed over sovjetiske traditioner, værdier og tiltag, som man på ingen måde tager afstand fra – som mødereferaterne viser, vil man snarere inkorporere disse i nutidens Rusland gennem sport og sportsbegivenheder.

På den baggrund kan man altså argumentere for, at Rusland "tager det bedste fra to verdener" i deres brug af sport og sportsbegivenheder som politisk værktøj til skabelsen og styrkelsen af national identitet. Som

¹⁹⁵ Medieguide (åbningsceremoni), s.44

mødereferaterne tydeliggør trækker man på flere forskellige elementer af den sovjetiske sportsarv/fortid og bruger disse om motorer for skabelsen af patriotisme og andre værdier såsom hårdt arbejde, viljestyrke og sund livsstil, som igennem denne proces skal blive til vigtige dele af den nationale identitet. I tillæg til det benyttes zar-tiden og særligt Peter den Store og det forhold mellem stat og kirke, som han indledte, også politisk til skabe et link mellem fortid og nutid, som kan øge Putins personlige autoritet og legitimiteten i måden, han styrer landet på. På den måde skal dette link til zar-tiden og Peter den Store skabe en loyalitet til Putin og hans måde at "køre butikken på", hvorfor loyalitet kan anskues som en værdi, der ligeledes kommer til at indgå i den nationale identitet. Dermed trækker Putins Rusland på det "bedste fra to verdener", i og med, at Putin fx trækker på zar-tidens forhold mellem stat og kirke og Peter den Store imperiale bedrifter, samtidig med, at han på trækker kraftigt på sovjet-tidens programmer, tankegangen og tiltag, hvilket gør, at der i den russiske topledelse skabes en slags synergi mellem zar-tiden og sovjet-tiden, hvor man i jagten på en skabelse og styrkelse af den nationale russiske identitet, trækker på udvalgte elementer i dem begge på trods af, at de i vis udstrækning står i opposition til hinanden.

8. KONKLUSION

Med udgangspunkt i en tredelt analyse, hvor der blev analyseret på både mødereferater fra "The Council for the Development of Physical Culture and Sport" og åbnings- og afslutningsceremonier fra vinter-OL i Sochi 2014 samt præsentationsvideoerne fra de 11 værtsbyer ifm. VM i fodbold 2018, og med inddragelsen af de teoretiske tanker bag soft power, public diplomacy, forestillede fællesskab og den historiebrugsteoretiske tradition med erindringssteder, erindringsfællesskaber, erindringspolitik og historiebevidsthed, har dette speciale forsøgt at besvare følgende problemformulering:

Hvordan bruger Putins Rusland sport og sportsbegivenheder politisk til skabelsen og styrkelsen af en national identitet, og hvilken rolle spiller den sovjetiske sportsarv og landets historie i dette?

Analysen af mødereferaterne afdækkede, at især fem tematikker var gennemgående temaer i møderne, hvorfor disse dannede udgangspunkt for en analyse af, hvordan sport og sportsbegivenheders bliver italesat i den øverste (sports)politiske ledelse i Rusland ift. skabelsen og styrkelsen af national identitet. For det første spillede sport/sportsbegivenheder en central rolle ift. at skabe patriotisme i befolkningen, hvorfor dette anses som et centralt element i den nationale identitet. For det andet viste analysen, at der i udstrakt grad bliver trukket på den sovjetiske sportsarv – både i form af selve rådet, men også ift. genindførslen af sovjetiske strukturer, programmer og konkurrencer, hvorfor den sovjetisk (sports)arv anses som værende dele af den nationale identitet. Derudover viste det sig, at tankegangen omkring physical culture var en videreførelse af tankegangen i Sovjetunionen, ligesom de værdier, som denne kunne

skabe/fremelske langt hen af vejen var enslydende, da værdier som hårdt arbejde, dedikation, viljestyrke og patriotisme alle blev anset som direkte afledte af physical culture, og som dermed også anskues som værdier i den nationale identitet. Dernæst viste mødereferaterne, at sport/sportsbegivenheder blev brugt til at skabe en øget integration og et øget sammenhold i landet, som skulle medvirke til at gøre det forestillede fællesskab stærkere og mere virkeligt, hvorfor sammenhold også anses som en del af den russiske identitet på baggrund af mødereferaterne. Referaterne viste også, at sport/sportsbegivenheder blev benyttet til at styrke Putin-styrets legitimitet gennem en direkte sammenkædning af Putin og alle landets succeser i sportens verden, hvilket pga. en spill over-effekt kan tænkes at skabe en øget politisk loyalitet, hvorfor også loyalitet er en værdi, som sport/sportsbegivenheder bruges til at inkorporere i den nationale identitet. Endelig viste analysen af mødereferaterne, at en topprioritet ift.

sport/sportsbegivenheder var, at det skulle skabe en stærk befolkning med en sund og aktiv livsstil, hvorfor også dette – på baggrund af møderne - anses som dele af den nationale identitet, som den (sports)politiske ledelse ønsker at skabe/styrke.

Anden del af analysen viste, at åbnings- og afslutningsceremonierne ifm. vinter-OL i Sochi havde et klart fokus på Peter den Store og zar-tiden i form af bl.a. et fokus på den russisk-ortodokse kirke. Der var dog også referencer til sovjet-tiden – her var den mest gennemgående rumpolitikken, mens referencer til Stalin var godt skjulte. Ift. præsentationsvideoerne spillede den russisk-ortodokse kirke en hovedrolle, mens der også var en del fokus på både Peter den Store og det sovjetiske rumprogram, hvorfor der var visse lighedstegn med åbnings- og afslutningsceremonierne. En forskel var dog, at Stalin var meget mere tydeligt repræsenteret i præsentationsvideoerne, hvilket bl.a. kom til udtryk gennem visningen af hans ansigt, hans gamle bunker og adskillige referencer til 2. verdenskrig, som analysen argumenterede for, kunne tolkes som Stalin-referencer. På den vis er specialets konklusioner langt hen af vejen enig med Stanis Elsborgs forskning på området, om end specialet tillagde referencerne til 2. verdenskrig en større rolle som referencer til Stalin end Elsborg, hvorfor denne analyse drog den konklusion, at præsentationsvideoerne var væsentlige mere "Stalin-venlige" og spillede en væsentlige større rolle i genopbygningen af hans image end ceremonierne fra Sochi, hvilket adskiller sig fra Elsborg.

På den baggrund er specialets konklusion ift. analysen af åbnings- og afslutningsceremonier og præsentationsvideoer, at Putins Rusland har brugt de to store sportsbegivenheder til at forsøge at inkorporere den russisk-ortodokse tro som en fast del af den nationale identitet, ligesom også den sovjetiske rumpolitik historiebrugsteoretisk bruges som erindringssted, der skal skabe stolthed og optimisme for fremtiden. Derudover bruges sammenkædning af Putin/nutidens Rusland og Peter den Store/zar-tidens Rusland til at skabe opbakning og legitimitet til Putins aggressive udenrigspolitik - som fx

Krim-annekteringen. På den vis trækker Putins Rusland på det "bedste fra to verdener", når det bruger sport/sportsbegivenheder til skabelsen og styrkelsen af national identitet, da landet trækker på udvalgte dele af den sovjetiske fortid og på udvalgte dele af zar-tiden, således, at forskellige elementer fra de to tider – som ellers på papiret står lidt i opposition til hinanden – inddrages i den nationale identitet gennem den politiske brug af sport/sportsbegivenheder.

På den baggrund bakker dette specialets konklusioner op om de dele af forskningsfeltet – heriblandt Grix & Kramareva, Gorokhov, Elsbog og Arnold - som i større eller mindre udstrækning argumenterer for, at Ruslands brug af sport og sportsbegivenheder har et fokus, som vender indad mod egen befolkning, og at de mange sportsbegivenheder skal ansues som en måde, hvorpå man forsøger at opbygge en national identitet.

9. LITTERATUR

9.1 BØGER:

Anne Magnussen, Kirstine Sinclair & Casper Sylvest: *“Visuel historie: Tilgange og eksempler”*, Syddansk Universitetsforlag, 2018

Benedict Anderson: *“Imagined Communities”*, Verso, 1991

Eric Hobsbawm: *“Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality”*, Cambridge University Press, 1990

Eric Hobsbawm: *“Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality”*, Cambridge, 1992

Eric Hobsbawm & Terence Ranger: *“The Invention of Tradition”*, Cambridge University Press, 2012

James Riordan: *“The Political Role of Sport in Britain and the USSR”*, The Centre for Work and Leisure Studies UK, 1961

James Riordan: *“Sport, Politics, and Communism”*, Manchester University Press, 1991

James Riordan & Arnd Krüger: *“The International Politics of Sport in the 20th Century”*, E&FN Spon, 1999

Joseph Nye: *“Soft Power: The Means to Success in World Politics”*, PublicAffairs, 2004

Lutz Schmadel: *“Dictionary of Minor Planet Names”*, Springer, 1997

Uffe Andreassen: *“Diplomati og globalisering: En introduktion til public diplomacy”*, Museum Tusulanums forlag, 2007

9.2 FORSKNINGSARTIKLER:

Andrew Jenks: *“A Metro on the Mount: The Underground as a Church of Soviet Civilization”*, Technology and Culture, Vol. 41, 2000

Anette Warring: *“Erindring og historiebrug – introduktion til et forskningsfelt”*, TempHist, 2011

Anna Alekseyeva: *“Sochi 2014 and the rhetoric of a new Russia: image construction through mega-event”*, East European Politics, 2014

Barrie Houlihan: *“Sport, National Identity, and Public Policy”*, Nations and Nationalism, 1997

David Hoffmann: *“Bodies of Knowledge Physical Culture and the New Soviet Person”*, The National Council for Eurasian and East European Research, 2000

David Masci: *“In Russia, nostalgia for Soviet Union and positive feelings about Stalin”*, pewresearch.org, 2017

Gary Rawnsley: *"Approaches to soft power and public diplomacy in China and Taiwan"*, The Journal of International Communication, Volume 18, 2012, s. 124

John N. Washburn: *"Sport as a Soviet Tool"*, Foreign Affairs, Vol. 34, 1956

John Anderson: *"Putin and the Russian Orthodox Church: Asymmetric Symphonia?"*, Journal of International Affairs, Vol. 61, 2007,

John Anderson: *"Religion, state and 'sovereign democracy' in Putin's Russia"*, Journal of Religious and Political Practice, 2016

Jonathan Grix & Barrie Houlihan: *"Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012)"*, British Journal of Politics and International Relations, 2013

Jonathan Grix & Nina Kramareva: *"The Sochi Winter Olympics and Russia's unique soft power strategy"*, Sport in society, 2017

Joseph Nye: *"Public Diplomacy and Soft Power"*, The Annals of the American Academy, 2008,

Miguel Vázquez Liñán: *"History as a propaganda tool in Putin's Russia"*, Communist and Post-Communist Studies, 2010

Penelope Kissoudi: *"Sport, Politics and International Relations in the Twentieth Century"*, The International Journal of the History of Sport 25:13

Reet Howell: *"The USSR: Sport and Politics Intertwined"*, Comparative Education Vol. 11, 1975

Richard Arnold: *"Sport and Official Nationalism in Modern Russia"*, Problems of post-communism, 2018,

Stanis Elsborg: *"Fra Putin til VM i Qatar 2022 - Når sport og politik smelter helt sammen"*, idraetshistorien.dk, 2018,

Stanis Elsborg: *"Putins brug af sportsbegivenheder som erindringshistorisk arena"*, Kulturstudier nr. 1, tidsskrift.dk, 2018

Vitalii Gorokhov: *"Forward Russia! Sports mega-events as a venue for building national identity"*, Nationalities Papers, 2015

9.3 WEBSIDER:

CBC News: *"Super Putin: Flamboyant portrayals of Russia's president"*, 2016

<https://www.cbc.ca/news/trending/super-putin-flamboyant-portrayals-of-russia-s-president-1.3399215>,

konsulteret 29/4/19

FISU: "Introduction" <https://www.fisu.net/sport-events/summer-universiade>, konsulteret 2/5/19

Kazan2013.com: "Medal Tally" http://www.kazan2013.com/en/st_events/medals#/hide/en/-240/Medal/Medals?medalKind=DefaultSports&sport=00, konsulteret 10/5/19

Kremlin.ru: "Meeting of the Valdai International Discussion Club", 2013, <http://en.kremlin.ru/events/president/news/19243>, konsulteret 20/2/19

Martin Ekelund: "'Suveræne' Putin: Femdobbel målscore i legendernes opgør", ekstrabladet.dk, 2018, https://ekstrabladet.dk/sport/anden_sport/ishockey/suveraene-putin-femdobbelt-maalscorer-i-legendernes-opgoer/7456441, konsulteret 29/4/19

Ministry of Internal Affairs: "Warriors" http://vnmvd.ru/menu2/history/vv-vov/vv-vov_6.html, konsulteret 22/5/19

Olympic.org: "Ice Hockey, Men, Medal count" <https://www.olympic.org/ice-hockey/men>, konsulteret 12/5/19

Raymond Limbach: "Battle of Stalingrad", 2019, <https://www.britannica.com/event/Battle-of-Stalingrad>, konsulteret 22/5/19

Richard McLaren: McLaren-rapporten part 1 og 2, 2016, på vegne af WADA – kan findes her: <https://www.wada-ama.org/en/resources/doping-control-process/mclaren-independent-investigation-report-part-i>, konsulteret 24/2/19

Sean Ingle: "Vladimir Putin warns of Olympic 'schism' after Russian doping revealed", The Guardian, 2016: <https://www.theguardian.com/sport/2016/jul/18/vladimir-putin-olympic-schism-russian-doping-revealed>, konsulteret 28/2/19

The Telegraph: "Winter Olympics 2010: Medal table", 2010: <https://www.telegraph.co.uk/sport/othersports/winter-olympics/7248639/Winter-Olympics-2010-medal-table.html>, konsulteret 10/5/19

Universiade2019napoli.it: "The Universiade": <https://www.universiade2019napoli.it/le-universiadi/?lang=en>, konsulteret 20/2/19

9.4 ANDET:

Hajo Seppelt: *“Geheimsache Doping: Wie Russland seine Sieger macht”*, ARD, 2014 – kan ses her:

<https://www.youtube.com/watch?v=iu9B-ty9JCY>, konsulteret 20/2/19

Den russiske regering: *“Resolution on the state program “Patriotic education of the citizens of the Russian Federation for 2001-2005”*, 2001

9.5 MØDEREFERATER:

- 1: <http://kremlin.ru/events/president/news/16760>
- 2: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/17701>
- 3: <http://kremlin.ru/events/president/news/46759>
- 4: <http://kremlin.ru/events/president/news/49615>
- 5: <http://kremlin.ru/events/president/news/51776>
- 6: <http://kremlin.ru/events/president/news/53070>
- 7: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/54550>
- 8: <http://kremlin.ru/events/president/news/58076#sel=3:1:W6j,3:91:jlx>
- 9: <http://kremlin.ru/events/president/news/60152>

9.6 STATE AWARDS:

- 1: <http://kremlin.ru/events/president/news/56953> – På bagkant af Vinter-OL
- 2: <http://kremlin.ru/events/president/news/58125> – På bagkant af VM 2018

9.7 MEDIEGUIDES SOCHI:

Åbningsceremoni:

<https://library.olympic.org/Default/search.aspx?SC=CATALOGUE&QUERY=sочи+2014+openings>

Afslutningsceremoni:

<https://library.olympic.org/Default/search.aspx?SC=CATALOGUE&QUERY=closing+ceremony+sочи+2014>

9.8 PRÆSENTATIONSVIDEOER VM:

- 1 (Volgograd): <https://www.youtube.com/watch?v=3aDsbXcUWxE&t=4s>
- 2 (Kaliningrad): <https://www.youtube.com/watch?v=DYDJEzWMhoo&t=24s>

- 3 (Samara): https://www.youtube.com/watch?v=gpMvd_yYft4&t=2s
- 4 (Nizhny Novgorod): <https://www.youtube.com/watch?v=qex8AzSTdbA>
- 5 (Saransk): <https://www.youtube.com/watch?v=GC1UpSrpDOA>
- 6 (Skt. Petersborg): <https://www.youtube.com/watch?v=haQJed3b7-Y>
- 7 (Rostov On Don): <https://www.youtube.com/watch?v=ZKo7dDKBRMU>
- 8 (Kazan): <https://www.youtube.com/watch?v=3QA5AoIHMmo>
- 9 (Ekaterinburg): https://www.youtube.com/watch?v=jjqd_fYVzsl
- 10 (Sochi): <https://www.youtube.com/watch?v=A5R5rCSn79g>
- 11 (Moskva): https://www.youtube.com/watch?v=HFkzaDQ_-Pg

9.9 ÅBNINGS- OG AFSLUTNINGSCEREMONIER SOCHI:

Åbningsceremoni: <https://www.youtube.com/watch?v=ygluZ0tB8S4&t=7642s>

Afslutningsceremoni: <https://www.youtube.com/watch?v=FAv9MJm5yIQ>